

Desember 2007

menning

[SÉRBLAD FRÉTTABLAÐSINS UM MENNINGU OG LISTIR]



Lífið ER BARA dónalegt

Ef einhver skynjar úr bókum mínum dónaskap þá vísa ég bara þangað, til lífsins og sannleikans. Þórunn Erlu-Valdimarsdóttir talar um náttúru-laugar bækur, strákana og sögur sem gott er að heyra.

STEYNSTEYPT MENNING ■ ÞÓRARINN ELDJÁRN ■ NÓVEMBERUPPBÖÐIN ■ ÓLAFUR GUNNARSSON ■ ÞÓRUNN BJÖRNSDÓTTIR ■ ÞÓRBERGUR ÞÓRÐARSON ■ BIRNA BJARNADÓTTIR ■ JAKOB BJARNAR GRÉTARSSON ■ YRSA SIGURÐARDÓTTIR ■ BENEDIKT ERLINGSSON ■ ÞÓRUNN VALDIMARSDÓTTIR ■ SIGTIÐ ■ BRAGI ÓLAFSSON ■ GERÐUR KRISTNÝ ■ SIGURÐUR HRÓARSSON ■ HILDUR HEIMISDÓTTIR ■ ÁGÚST BORGÞÓR SVERRISSON ■ BRYNHILDUR ÞÓRARINSDÓTTIR ■ ÓSKAR ÁRNI ÓSKARSSON ■ LED ZEPPELIN ■ EINAR KÁRASON ■ HELGA BREKKAN ■ BLÁU NEFIN ■ BERGSTEINN SIGURÐSSON ■ DUGGHOLUFÓLKID ■ SIGRÚN DAVÍÐSDÓTTIR ■ ÞRIÐJA RÍKIÐ

VERÐLAUN OG VEGTYLLUR

Páll Baldvin Baldvinsson skrifar

Tilnefningar til Íslensku bókmenntaverðlaunanna eru til umræðu. Eðlilega. Verðlaun skulu standa undir nafni og endurspeglja á sannfærandi hátt sinn stofn. Komið er í ljós að fyrirkomulag vals og úrslita verðlauna bókaútgefenda er umdeilanlegt. Greiða verður fyrir hvert rit sem skal koma til álitu – sú greiðsla hefur í nær tvo áratugi verið hin sama – 25 þúsund. Ekki nema lítil hluti þeirra tveggja þúsunda rita sem koma út í ár kemst í pottinn. Útgefendur margra fræðirita og bókmenntaverka telja sig ekki eiga erindi í þann slag. Eru ekki með. Sem skekkir myndina strax. Tvær þriggja manna nefndir velja síðan úr bunkanum sem borgaður er inn. Tíu verk fara síðan til lokaálits hjá þriðju nefndinni. Íslensku bókmenntaverðlaunin eru peningaverðlaun – þess vegna er aðgangseyririnn. Hefur verðlaunaupphæðin í báðum flokkum staðið í stað um langt skeið. Athugasemd Sigurðar Pálssonar um að verðlaunaféð þyrfti að vera 10 milljónir svo verðlaunin skiptu máli er hárrétt.

Nýlega hefur Þráinn Bertelsson upplýst að hlutur höfundar af seldu eintaki á meðalverði sé um 500 krónur. Heiðurslaun Alþingis munu vera um 120 þúsund á mánuði, grunnlaun starfslauna ekki helmingi meiri. Það er því ljóst af þessum tölum að hagar höfunda bæði fræði- og bókmenntaverka er afar rýr. Þeir eru heftaðir flestir á fátæktarjötu, verða að framleiða látlítið með reglulegu millibili. Og spyrja má hvort það sé bókmenntum til framdráttar.

Víst er ríkisstyrkur til fræða og bókmennta nauðsynlegur á þeim örmarkaði sem Ísland er. Ákafi íslenskra höfunda til útrásar er því skiljanlegur, heimamarkaður og stuðningur af skattfé til bókmenntasköpunar dugur mönnum ekki til framfærslu og þeirrar aðstöðu sem nútímahöfundar verða að hafa. Og ekki er að minnka mikilvægi þess að rekinn sé í landi þróaður bókiðnaður sem á öllum sviðum stenst samkeppni. Ein forsenda þess er að rithöfundum séu tryggð sæmileg laun. Geti útgefendur ekki tryggt það verður að líta til stærri hagsmuna – þjóðarhags.

Starfslaunakerfið er komið til ára sinna og ekki kvaldi höfðingsskapur þingheim þegar sett voru niður mörk fyrir launagrunni í þeim lögum, þingheimur er gjafmildari þá hann dæmir í eigin sök og skaffar sér laun og eftirlaun. Stjórnvöld ættu að taka það til endurskoðunar, styrkja það enn og auka.

Hagsmunaaðilar sem standa fyrir viðurkenningum, Grímu, Eddu, Sjónlstavverðlaunum og Íslensku tónlistarverðlauninum verða á hverjum tíma að líta til framkvæmdar, hvort sem hún fer fram í fámenn- um hópi eða stórum. Þeir verða að meta það við áhugamenn og fjölmiðla að rætt sé á opinberum vettvangi um verkætli við val og eiga að fagna þeim áhuga. Vegtyllur af þessu tagi er hnykkur á þeirri almennu athygli sem listalífið í landinu nýtur. Umræður um þau eru vottur umhyggju.

ÍSLENSKT HANDVERK

Kraum í Aðalstræti

Sérverslanir með íslenska listhönnun eru fáar þótt stöðugt fjölgi þeim sem vinna á þeim akri. Í gamla innréttingahúsinu við Aðalstræti eru sýningarsalir fyrir slíka muni og Kraum sem selur og sýnir íslenskt handverk af ýmsu tagi. Þar koma að sjötíu hönnuðir. Valið á verkum til sölu er vandað og gefur því að líta það sem best er gert í íslenskri listhönnun: fatnað, skartgripur, leður og roð, nytjahluti, húsgögn, bækur og plötur.

Í gær opnaði Handverk og hönnun jólasýningu í framhúsinu, en á sýningarlofti í bakhúsinu er sýning á húsgögnum eftir Erlu Sólveigu Óskarsdóttur og lampi Aðalsteins Stefánssonar. Bæði vinna á alþjóðlegum vettvangi. Þá er ótalið það sem er á boðstólum í Kraumi. Áhugasamir sem ekki eiga þess kost að leggja leið sína í Aðalstrætið næstu daga geta lítið á vefsíður: www.kraum.is, og www.handverkoghönnun.is.



Best er þó að líta við í þessu aldna húsi: Tóvinnuhús er það merkt á uppdráttum frá Skúla Magnússyni sem hóf iðnað hér í borginni sem hafði fram til þessa verið stopull á verslunarstöðum og biskupstólunum. Það er reist 1764 og var eitt þeirra húsa sem stóðu við þá einu götu sem Reykjavík var þá.

Halla Bogadóttir, forstöðukona í Kraumi, við sýnishorn af íslenskri listhönnun sem hún selur í fógetahúsinu.



MOSKVA

trúir ekki á tár



Kosningarnar um síðustu helgi í Rússlandi færðu flokki Pútíns forseta stóran meirihluta í Dúmuni. Þá hefur flokkur hans og liðið sem að honum stendur enn hert tökin á samfélagi þar austur frá, ekki aðeins í þeim hlutum landsins sem standa næst Vesturlöndum, heldur líka í fjarlægari þörtum sem lúta stjórninni í Moskvu. Þá ræður valdastéttin í Rússlandi öryggislögreglunni, hernum, fjölmiðlum, olúidnaði og nú herma fréttir að áhugi þeirra á listrænu starfi þar í landi hafi aukist. Fyrir fáum vikum fyrirskipaði menningarmálaráðherra landsins að saklaus ljósmynd úr fórum listahópsins Bláu nefin yrði ekki sýnd á sýningu í París. Myndin sýnir tvo lögreglumenn standa í birkiskógi að kyssast og heitir Tímabil miskunnar. Bláu nefin vinna einkum með ljósmyndir sem eru kátleg en miskunnarlítill umfjöllun um ýmis fyrirbæri sem yfirvöld, veraldleg og andleg yfirvöld þar taka nokkuð alvarlega.

Það er einmitt samtíðinn valdastofnana sem fólk í listalífi landsins stendur stuggur af. Hálf tylft listamanna hefur verið ákærð fyrir myndlist sína og gallerístítt Marat Guelman var tekinn og laminn af hópi manna á götu fyrir nokkrum mánuðum. Hann hefur um langt árabíl rekið gallerí sem sýnir list utan við alfaraleið. Um þessar mundir er þar uppi sýning á verkum eftir Marilyn Manson, en við galleríð hefur stór hópur listamanna komið að, þar á meðal Bláu nefin, sem voru fulltrúar Rússlands á Feneyja-tvíæringnum bæði árið 2003 og 2005. Hann hefur rekið töguga starfsemi bæði í Moskvu og í Kiev og beitt sér fyrir sýningarhaldi víða um landið, meðal annars stutt fréttasíðuna www.gif.ru, en þar má fylgjast nokkuð með sýningarhaldi í Rússlandi á verkum listamanna sem eru leitandi að nýju máli fyrir hið mikla land sem skóp þá. Þá er forvitnilegt að skoða síður gallerísin www.guelman.ru.

Nú eru horfur á að sverfi til stáls með róttækum listamönnum og

íhaldssömum, sumir segja afturhaldssömum, öflum í stjórnkerfi Rússlands og þegar til átaka kemur þar milli hópa listamanna eru engin grið gefin. Ýmsir hafa einmitt óskað griða: þeirra meðal hinn kunnli leikstjóri og leikari Nikita Mikhalkov. Yngstu myndir hans til að sjást hér á landi voru Rakarinn frá Síberíu 1998, Brunninn af sól frá 1994, sem hann hlaut bæði verðlaun í Cannes og Óskar fyrir; Svörtu augun frá 1987 og Óklárað verk fyrir sjálfspilandi pianó frá 1977. Mikhalkov vinnur nú að framhaldsmynd eftir Brunninn af sól en þegar hann talar hlustar Rússland. Þeir bræður Andrei Konchalovsky hafa lengi verið í forystu listamanna í Rússlandi, enda komnir af listafólki í þriðja ættlið. Faðir þeirra samdi þjóðsönginn.

Mikhalkov tilheyrir hópnum kringum Pútín og skoraði á hann „fyrir hönd fjölda listamanna“ að breyta lögum um áframhaldandi setu á forsetastóli. Mótmæli risu víða og hafa málsmetandi menn í ýmsum listgreinum stigið fram og mótmælt áskoruninni. „Framtíð okkar er fortíð,“ segir rithöfundurinn Sorokin í viðtali við International Herald Tribune í síðustu viku. Mikhalkov neitar því ekki og segir „modus operandi“ Rússlands vera menntaða íhaldssemi og á þá við valdstjórn sem virðir hefðir trúar og fornra síða.

Það eru samtök heima fyrir sem hafa sótt til saka einstaklinga sem stóðu fyrir sýningunni um rússneska samtímalist í París fyrr á þessu ári. Talið er að hún hafi komist á koppinn fyrir afskipti franskra yfirvalda. Lítið var um mótmæli rússneskra listamanna þegar koss löggunnar var tekinn af sýningunni og þykir mörgum það til marks um óttann sem ríkir nú í Rússlandi. Guelman talar um sefasýki gegn vestrænum áhrifum sem leggst brátt yfir listalífið. Raunar hefur list frá Rússlandi vakið minni athygli hin síðari misseri, einkum vegna framgöngu kínverskra listamanna í myndlistarheiminum. Guelman segir rússneska list vera íroníska í eðli sínu og svo hafi verið um langa hríð, en það kalli fram sjónarmið sem stjórn ríkis og kirkju kunni illa við. Sagan sýnir að alla síðustu öld földu andófsöfl sig í skjóli lista. Því er spáð að úrslit kosninganna fyrir viku kalli enn á slíkt skjól fyrir tjáningarfrelsið og ýmsir hópar muni á næstu misserum sækja hart að því skjóli.



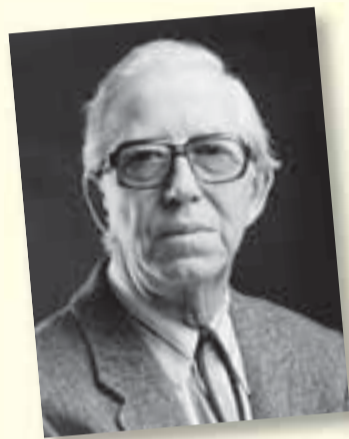
GUELMAN GALLERY, MOSCOW

SÍÐASTA BÓK BJÖRNS TH.

Í þessari margslungnu sögu frá Sturlungaöld segir frá systurum tveim, Þórum Guðmundsdætrum frá Þingvöllum og þungum örlögum þeirra, en Þóra yngri var móðir Gissurar jarls.

Tær stíll og myndvísi á sviðsetningu atburða bregst Birni ekki í þessari bók fremur en í fyrri bókum hans.

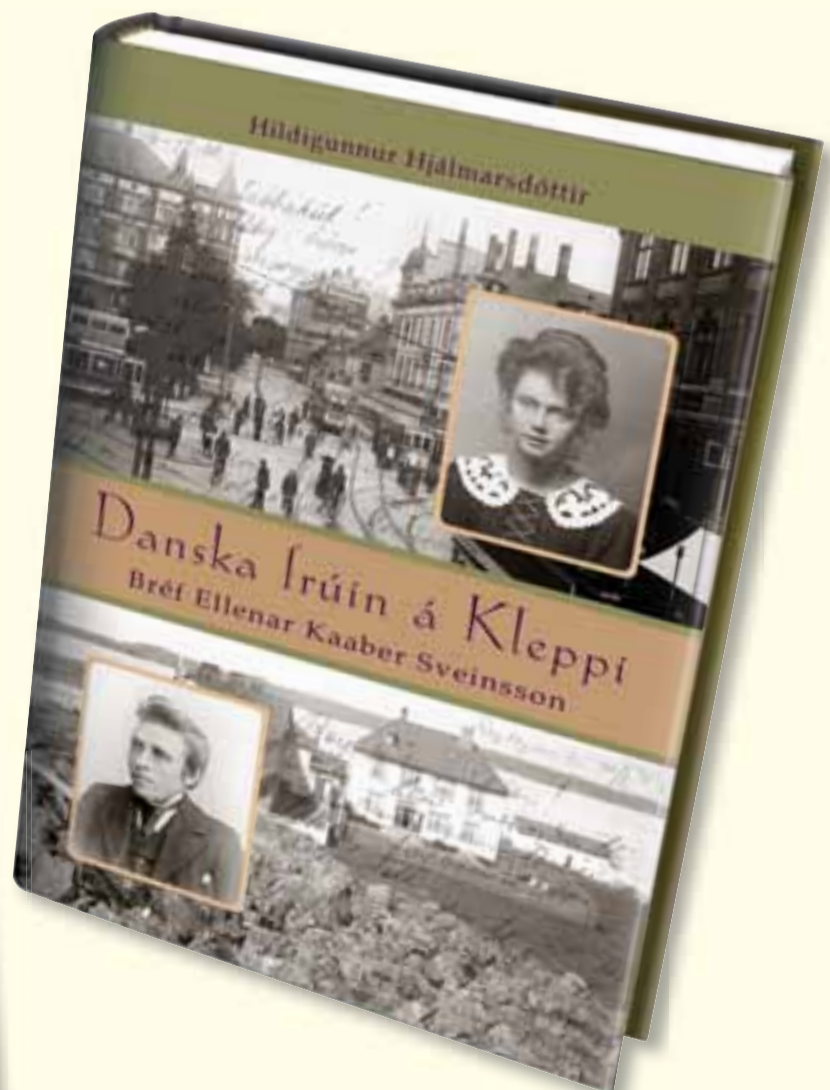
**SÍÐASTA BÓK EINS MESTA
STÍLSNILLINGS ÍSLENDINGA**



DANSKA FRÚIN Á KLEPPI

Danska frúin á Kleppi er saga Kaupmannahafnarstúlkunnar Ellenar Johanne Kaaber sem gegn vilja vandamanna heldur um hávetur til Íslands árið 1909 og giftist Þórði Sveinssyni, yfirlækni hins nýstofnaða Kleppsspítala. Bókin byggist á sendibréfum og fjallar um uppvaxtarár Ellenar, giftingu hennar og búsetu hér. Bréfaskipti Ellenar og Þórðar eru þungamiðja bókarinnar og baksvið þeirra er sjálfstæðisbarátta Íslendinga og bókmenntir samtímans. Tengdadóttir Ellenar, Hildigunnur Hjálmarsdóttir, tók saman.

**YNDISLEG BÓK UM
UPPHAF NÚTÍMANS Á ÍSLANDI**



SKRUDDA
Eyjarslóð 9 – 101 Reykjavík
s. 552 8866 – skrudda@skrudda.is
www.skrudda.is

ER KÍNA ÞRIÐJA RÍKIÐ?

Pistillinn
Benedikt
Erlingsson
leikstjóri

Afi minn og amma gátu spurt sig í upphafi 20. aldar: Verðum við sjálfstæð þjóð? Foreldrar mínir spurðu í miðju kaldastríðinu: Erum við raunverulega sjálfstæð þjóð?

Ég er af þeirri kynslóð, sem getur spurt: Hvað er þjóð og hvað er sjálfstæði?

Til hvers?

Ég get spurt af því að í dag er erfitt að efast um raunverulegt sjálfstæði og fullveldi þessarar þjóðar.

Erlent setulið/varnarlið hefur yfirgefið eyjuna okkar og Ísland þar með flutt að heiman undan væng ameríska arnarins og komið út á götuna í alþjóðlegt samfélag þjóðríkja.

Svo erum við nýrki.

Og því hljótum við að vera raunverulega fullvalda og sjálfstæð því eins og Davíð minnti okkur alltaf á hvern einasta 17. júní: ... sjálfstæði án efnahagslegs sjálfstæðis er orðin tóm og einskis virði.

En ég vil vekja athygli á því að forsetinn minn, hann Ólafur Ragnar Grímsson, lét víst hafa eftir sér, að útrás Íslendinga í jarðvarmann í Kína gæti orðið svo stórt verkefni að orkufyrirtækin og allir bankar Íslands kæmst ekki yfir að gera neitt annað.

Hann var nýkominn heim eftir að hafa lagt alla atorku sína og dugnað í að ryðja brautina fyrir íslenska viðskiptamenn inn í miðju kínverska flokkraðisins því eins og allir vita er það eina leiðin til að fá að græða peninga í Kína.

Á meðan forsetinn okkar var í Kína var verið að berja niður allt andóf í nágrannaríkinu Búrma.

Nú þegar þetta er skrifað er löngu búið að hreinsa allt draslið af götunum eftir munkana og annað andófsfólk.

Kínversk stjórnvöld voru margbeðin um að grípa inn í gang mála.

Búrma er jú einhverskonar rassvasaríki Kínverja.

En þeir máttu ekki vera að því.

Það hefur sjálfstæð þótt ankannanlegt í Peking að vera beðinn um að beita sér gegn herforingjum í Búrma fyrir vinnubrögð sem eru viðtekin í Kína.

Í Kína beita núverandi stjórnvöld stefnu gagnvart þegnum sínum sem kalla mætti aðskilnaðarstefnu (Apartheid).

Þeir sem ekki hugsa, trúna og tjá sig rétt og í góðum flokksanda eru skilgreindir sem annarsflokks þegnar og eiga á hættu að vera sviptir réttindum og stöðu, fangelsaðir, pyndaðir eða skotnir með vélbyssu úti á torgi.

Það má líka kalla þetta kúgunarstefnu og hún hefur verið viðloðandi kínverska stjórnarhætti í háa herrans tíð.

Reyndar er mannkynssagan rík af dæmum um stjórnvöld sem hafa tileinkað sér þessa aðferð um lengri eða skemmri tíma.

En í dag, þegar þetta er skrifað, er það nú samt svo að ekkert ríki í veröldinni hefur stofnanavætt ofbeldið gegn borgurum jafn grímulaust og Kínverska alþýðulýðveldið.

Virðist vera grundvallaraðferð innan stjórnsýslunnar.

Það hefur verið trú margra vestrænna stjórnmalámana að hægt væri að lækna Kína af mannvonskunni með því að gefa því inn: kapitalisma.

Af efnalegri velsæld myndi spretta húnismism og eignaréttindum myndu fylgja mannréttindi.

Þessvegna hefur hið kapitalíska sólskin baðað Kína í áratugi, mörgum til peningalegra hagsbóta.

En það má öllum vera ljóst að virðing fyrir manneskjunnni virðist ekki vaxa í þessu vestræna sólskini.

Samkvæmt nýjustu skýrslu Amnesty International hefur ástandið versnað í Kína og ofsóknir á hendur fólki hafa aukist.

En þó lyfið virki ekki tímur læknirinn ekki að hætta að gefa út lyfseðlana því á einhverju verða læknar að lifa.

Vesturlönd hafa með öðrum orðum eftl þennan



MINN/REUTERS

dreka og gefið honum völdugan töfrastaf í aðra hönd sem stráir peningum yfir þá sem klóra honum á maganum en í hinni hendi heldur hann á blóðugum refsivendi sem hann beitir miskunnarlaust á kínversku þjóðina.

Ætli forsetinn minn sé búinn að átta sig á þessu?

Á síðasta flokksþingi fyrir framan suðandi sjónvarpsvélur lofaði forseti Kína, Hu Jintao, því sem hann kallaði „takmarkaðar lýðræðisumbætur“.

Samt á þó að fara varlega því þannig breytingar gætu tekið „tug eða jafnvel tugi kynslóða“.

Sé miðað við klassískan kynslóðareikning þá eru hverri kynslóð gefin 30 ár. Þrjár kynslóðir á öld. Lýðræðisumbætur sem ná fram eftir einn tug kynslóða taka ca 300 ár. Ef við erum að tala um fleiri tugi kynslóða, segjum bara 3 tugi. Þá er hann Hu Jintao að boða lýðræðisumbætur sem ná fram eftir ca 900 ár.

Það vita allir að þetta lýðræðistal Hu Jintao er bara sleikipinni, réttur Vesturlöndum til að taka með sér á Ólympíuleikana í Peking.

Og vonandi endist þessi sleikipinni út alla leikana svo við getum með góðri samvisku horft á eitthvað skemmtilegt í sjónvarpinu næsta sumar.

Í dag er vitað meira um ofsóknir kínverska ríkisvaldsins og mannréttindabrot heldur en vitað var um ofsóknir stjórnvalda í Þriðja ríkinu þegar heimurinn skundaði á leikana í Berlín 1936.

Samt voru ofsóknirnar í Þýskalandi ekkert leyndarmál. Lagabálkar sem útilokuðu gyðinga og þinghúsbrennan töluðu sínu máli og flóttamenn um allan heim sem reyndu eins og þeir gátu að upplýsa heiminn um glæpalýðinn, sem kominn var þar til valda.

Í dag getum við furðað okkur á vilja nágrannaþjóðanna á þeim tíma til að líta í hina áttina. Samstarfs-viljinn og samvinnupólitíkin með fasismanum er skammarblettur í sögu Evrópu. Einn af mörgum.

Í dag finnst okkur hreinlega skammarlegt hve margir vinstrimenn á vesturlöndum sýndu kúgunarstefnu Sovétríkjanna og austurblokkarinnar mikinn stuðning og samúð.

Enn sorglegri er samstaða frjálslyndra hægri-manna með utanríkispólitík Bandaríkjamanna sem studdu glæpamannaherforingastjórnir um allan heim sem ofsóttu borgara sína jafn miskunnarlaust

og vondu kallarnir hinumegin við jártjaldið.

Sleikipinninn sem menn stungu upp í sig, þar sem þeir húktu ofaní kaldastríðs skotgrófum, hafði bragð af tilgangi sem helgaði meðalið.

Utanríkisráðherrann minn hún Ingibjörg Sólrún sagði um daginn „að mannréttindi eiga að vera samofin öllu atferli í utanríkisstefnu Íslendinga“.

Ég er henni þakklátur fyrir að lýsa þessu yfir. Ég trúir því að það sé mikilvægt fyrir allan heiminn að lítið þjóðríki eins og Ísland taki mannréttindi alvarlega og standi með mennskunni og helgi lífsins.

Ég trúir því að það geti skipt máli og þokað einhverju til betri vegar, sett viðmið, orðið til eftirbreytni.

Að fulltrúar smárikisins Íslands æpi af öllum kröftum þegar keisarinn er ekki í neinum fötum.

Þetta hefur alltaf verið mikilvægt og er það einnig nú á okkar tímum þar sem við búum í heimi þar sem ríkja þrjú ill stórveldi.

Þar fer fremst ríki hræsninnar: Bandaríkin. Leiktjaldalýðveldið Rússland.

Og svo þriðja ríkið: Kína.

Þessi þrjú stórveldi beita kúgunarstefnu á einn eða annan hátt gegn borgurum sínum eða öðrum borgurum í öðrum ríkjum.

Þau ljúga markvisst að heimsbyggðinni. Þau ógna einstaklingum og öðrum þjóðum og öll liggja þau í einhverskonar hernaði eða hersetja önnur ríki.

Þau beita pyntingum og fangelsunum án dóms og laga.

Er henni Ingibjörgu þetta ljóst?

Herra Sigurbjörn Einarsson biskup skrifaði greinarkorn í Morgunblaðið um daginn sem mér fannst vera stílað á fulltrúa mína á alþjóðavettvangi en einnig á mig sjálfan af því að ég er borgari með atkvæðisrétt og utanríkispólitík Íslands er rekin meðal annars í mínu umboði.

Þar að auki er ég Reykvikingur og þar með einn af eigendum Orkuveitunnar. Og svo finnst mér þetta bréf eiga erindi við Svandís Svavarsdóttur og Dag B. Eggertsson borgarstjórnarmann minn sem er með mastersgráðu í mannréttindum.

„Síðar meir hafa fallið þungir dómur um þá, sem töldust bera ábyrgð á slýsförum mannkyns...“

Enginn vildi vera því marki brenndur sem þeir fengu og gengu með síðan.

Ekki er hitt síður satt og sannreynt, að menn hafa fallið fyrir blekkingum og lygum, kropsið fyrir slóttugum föntum, hyllt kjassið og sleikt hófa og klær samviskulausra niðinga.

En þegar menn og atburðir liðins tíma eru dæmdir á einn veg andmælaust virðist enginn þurfa að spyrja sjálfan sig, hvernig honum hefði farist á þeim tíma og í sporum þeirra, sem þá féllu illa á prófi.

Hvort hann hefði stutt eða fellt Sókrates.

Hvort hann hefði játast eða hafnað Kristi.

Og hvað hann stóður eða hverju hann bregst á liðandi stundu.“

Ég vil leggja til að ríkisvaldið og allir þessir öflugum menn og konur sem þyrstir í kínverska útrás, taki nú höndum saman og standi fyrir alþjóðlegri ráðstefnu í Reykjavík um mannréttindi í Kína og þróun þeirra.

Þjóði hingað háttsettum kínversku valdsmönnum, fræðimönnum, sagnfræðingum, mannréttindapostulum og útlægum andófsmönnum, fulltrúum Falun gong og svo að sjálfsgöðu Dalai Lama.

Þetta er sjálfstæð og fullvalda þjóð getum tekið upplýsta ákvörðun um hvort og hvernig við ætlum að gera heiminn betri með því að ganga undir vænginn á kínverska drekanum.

Benedikt Erlingsson er leikhúsmáður og áhugamaður um mannréttindi og íslenska utanríkispólitík.

LED ZEPPELIN ANNAÐ KVÖLD

Annað kvöld stíga Jimmy Page, Robert Plant og John Paul Jones á svið í fyrsta sinn eftir tólf ára hlé. Verður það á tónleikum í London til heiðurs Ahmet Ertegun, fyrrverandi yfirmanni Atlantic sem gaf plötur hljómsveitarinnar út. Með þeim á sviðinu verður Jason Bonham, sonur John Bonham trommuleikara sem lést af völdum ofdrykkju 1980. Við andlát hans tilkynntu þremmenningarnir að nú væri ferli hljómsveitarinnar lokið. Þeir komu að vísu fram er þeir voru heiðraðir í Frægdarhöll rokksins 1995, en það taldist vart með. Þeir sem til þekkja segja endurkomu lengi

hafa staðið til og lengi var fjandskap þeirra Plant og Page við John Paul Jones kennt um að ekki varð af. Hann var raunar sá sem vann allar útsetningar Zeppelin á þeim tólf árum sem bandið starfaði. Ef Page og Plant voru spurðir hvað væri þeim efst í minningunni sögðu þeir það kraftinn á sviðinu. Þeim var þá bent á að þeir þyrftu ekki að hitta John Paul Jones nema þar. Og í sumar kom bandið saman á ný „einhvers staðar í Englandi“ eins og sagt er. Hinn 10. júní var slegið í og tekin nokkur lög aftur og eftir rennsli í gegnum nokkra óþusa voru menn himinlifandi:



Led Zeppelin í blábyrjun 1968 meðan allt var í góðu gengi, drykkjan ekki farin að setja sinn svip á líf og háttu John Bonham.

reynslunni líktu allir þrír við hreinsun, verulega tilfinningasamur eftirmiðdagur. Einhver stakk upp á lagi og svo var spilað, eins og menn hefðu engu gleymt á þessum áratugum frá því bandið vann saman.

Eftirvænting er mikil fyrir tónleikana annað kvöld og er eins víst að bandið leggi aftur fyrir sig konserta. Raunar er þetta ein sú af hljómsveitum sjöunda og áttunda áratugsins sem margir vildu sjá spila á ný. Enn má kaupa miða fyrir annað kvöld þegar þetta er skrifað: þeir kosta frá 113 þúsund upp í 353 þúsund. Það er því ekki nema von að eitthvað af miðum sé eftir.



Jóhannes Sveinsson Kjarval og fleiri

Kjarvalsstaðir

2. des. – 30. des. 2007

Falinn fjársjóður

Sýningin er unnin í samstarfi við Landsbankann og varpar ljósi á fjölbreytt listaverkainnkaup bankans í tilefni af 120 ára afmæli hans árið 2006. Meðal nýrra verka er Hvítasunnudagur Kjarvals, sem nýlega kom til landsins og hefur aldrei verið sýndur áður á Íslandi.

Aðalsteinn Ingólfsson sýningarstjóri verður með leiðsögn í dag, sun. 16. des., kl. 15:00



URRANDI SAMKEPPNI UM SAFNARANA

Í dag verður haldið mikið uppboð í Iðnó á vegum nýs fyrirtækis – Arnarson og Andonov ehf. eða A&A – sem sérhæfir sig í uppboðum á list- og safnmunum: Frímerkjum, ljósmyndum, póstkortum, fágætum bókum sem og málverkum. Annar forsprakki fyrirtækisins er Árni Þór Arnason sem segir stefna í verulega vaxandi samkeppni á sviði uppboðsmála á Íslandi.

Íslensk ævintýri
Einn þeirra dýr-
gripa sem slegnir
verða í dag.
Útgefið árið 1852
og upphafsverð
er kr. 200.000.-



Ég vissi um fólk sem safnaði mynt og frímerkjum en hafði aldrei gert mér grein fyrir því hversu margir safna póstkortum,“ segir Árni Þór Arnason uppboðshaldari hjá A&A. Uppboðið í dag er annað uppboðið sem fyrirtækið heldur en auk Árna mun félagi hans Saso Andonov sveifla hamrinum í dag. Árni Þór segir hann virtan á þessu sviði en Saso kom upphaflega hingað til landsins frá Makedóníu til að nema hagfræði. A&A er aðeins tveggja mánaða fyrirtæki. Sé uppboðsskrá skönnuð vekur nokkra furðu hversu marga muni er þar að finna auk þess sem breitt svið er spannað. Safnarar af öllu tagi ættu að finna eitthvað við sitt hæfi.

Engin brunaútsala

Árni Þór segir fyrirsjáanlegt að það stefni í hörkusamkeppni á sviði uppboða hér á landi en fyrir á markaði er Gallerí Fold undir forystu Tryggva Páls listmunasala sem staðið hefur fyrir vel sóttum listaverkauppboðum um árabíl. Auk þess endurstofanaði Pétur Þór Gunnarsson nýverið Gallerí Borg og hyggst gangast fyrir uppboðum.

„Já, ég tel að ekki sé pláss fyrir nema tvö stór uppboðshús á landinu. Þannig að það stefnir í mikla samkeppni. Við teljum okkur þó vera að fylla inn í eyðu á markaði. Þannig hafa myntsafnarar komið

með muni til að sýna okkur stuðning. Og svo eru íslensk frímerki alveg sérstakt fyrirbrigði.“

Fyrirkomulag uppboða A&A er að eigandi muna sem boðnir eru upp ákveður lágmarksverð. Árni Þór segir menn hafa lent í því að setja málverk á uppboð sem meta má á til dæmis 70 þúsund en þau hafi svo farið á 18 þúsund. Þá sé um sannkallaða brunaútsölu að ræða. Þetta býður reyndar þeirri hættu heim að munir gangi ekki út og er verði því stíllt í hóf við upphafsboð.

Árni segir að erlendis geti ekki að líta nema 40 til 50 manns á viðurkenndum uppboðum en hér, á uppboðum Foldar, hafi komið yfir 400 manns í Súlnasal. Fæstir til að kaupa heldur jafnvel fremur til að forvitnast um hverjir væru að kaupa hvað. Mjög hefur færst í vöxt að menn bjóði í gegnum síma.

„Við völdum Iðnó sem er rómantískt hús og þægilegur staður að vinna. Maður hefur heyrt að fólk sé vantrúað á símaboð, að það sé eitthvert „fíff“, en þannig seldum við til dæmis eitt málverkið á síðasta uppboði. Maður í Skagafirði bauð í málverk eftir Karl Kvaran, ætlaði sér það og keypti fyrir 630 þúsund krónur. Sumir kæra sig ekkert um að aðrir viti hvað þeir eru að gera á þessu sviði,“ segir Árni.

Forfallinn safnari sjálfur

En hvaðan kemur allur þessi varningur? Á uppboðinu eru á fjórða hundrad ítem. Árni segir munina meðal annars koma úr dánarbúum auk þess sem fólk komi til þeirra hjá A&A með muni og biðji um mat. „Þetta er lítið samfélag og fólk vill af ýmsum ástæðum koma fágætum hlutum sínum í verð.“

Önnur spurning sem vaknar í tengslum við uppboðið er hvort markaður sé fyrir hluti af þessu tagi. Árni segir að svo sé – virkt safnarsamfélag er á Íslandi. „Já, það er reyndar töluvert neðanjarðar. Þetta er ekki fólk sem er alltaf í fjölmiðlum og kannski ekki áberandi við opnanir ýmiss konar. En ótrúlegasta fólk er að safna einhverju. Það að halda hlutum til haga getur því reynst vel inn í framtíðina.“

Sjálfur er Árni Þór forfallinn safnari að eigin sögn. Hann hefur, frá því hann man eftir sér, safnað frímerkjum.



„Ég rak Austurbakka hf. heildverslun í gamla daga. Eftir að ég seldi fyrirtækið hafði ég meiri tíma fyrir áhugamálin og fór þá „massívt“ út í frímerkjasöfnun. En þegar maður er byrjaður að vinna við þetta hefur áhuginn hjá mér persónulega minnkað. Það gerist við það þegar maður sér svo margt fallegt. Nú er ég aðallega spenntur fyrir því að hafa eitthvað fallegt að bjóða upp.“

Fágætar bækur í boði

Þegar Árni Þór er beðinn um að nefna einhverja þá muni sem eru sérstaklega athyglisverðir á uppboðinu veit hann ekki alveg hvar byrja skal.

„Jahh, við erum með mikið af skemmtilegum málverkum eftir málara hvers verk hafa ekki sést mikið á uppboðum. Þorri Hringsson er einn þeirra, Rut Rebekka, Pétur Gautur... auk verka eftir Kjarval, Karl Kvaran og Jóhannes Geir.“

Og það er einmitt sjálfur Kjarval sem á það verk sem er dýrast við upphafsboð. Landslag frá 1932, olía á striga, stærð 52 x 68, merkt og metið á 675.000 krónur. Eins og áður sagði verður einnig mynt, gamlar ljósmyndir og póstkort svo eitthvað sé nefnt í boði auk bóka.

„Við verðum með útgáfu af Pétri Gaut sem kom út árið 1901 og Einar Benediktsson íslenskaði. Þetta er eitt eintak af 30 sem gefin

voru út. Það boð byrjar á 250 þúsundum. Þá má nefna Íslensk ævintýri sem gefin var út árið 1852 safnað af Grímssyni og J. Árnasyni. Mjög eiguleg bók en byrjunarverð á henni er 200 þúsund. Frumeintak og lesheil bók eins og einn bókasnillingurinn komst að orði en til okkar hafa menn komið til að skoða þetta eintak og dáðst að því.“

Þegar svo frímerkjaspekingurinn Árni Þór fer að fjalla um frímerkin í eyru blaðamanns hefst fyrirlesturinn fyrir alvöru. „Frímerkjahlutinn er allur boðinn upp í evrum því þar erum við á alþjóðamarkaði. Við erum að horfa á bréf frá 1917 með númerastimpli 39 frá Danmörku. Krónustimplar og númerastimplar eru mjög verðmætir í dag.“

Víst er að safnarar eiga spennandi dag í vændum en uppboðið hefst klukkan 14.00.

jakob@frettabladid.is

Mennirnir á bak við A&A Árni Þór og Saso Andonov munu sveifla hamrinum ótt og títt í dag en hér eru þeir með eina af verðmætustu bókonum sem boðin verður upp, Pétur Gaut í þýðingu Einars Benediktssonar. Eitt eintak af 30 og kom út árið 1901. Upphafsverð er 250 þúsund krónur.

FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

Málverk slegin Eitt þeirra málverka sem verða slegin í Iðnó í dag. Verk eftir Pétur Gaut frá 2007 og er upphafsverð 150.000.



Haraldur Bilson

Fjölmeðg frímerki
Umslag með
númerastimpli
31, en aðeins er
eitt annað þekkt
á póstkorti en
fjölmeðg frímerki
verða boðin upp.



Jólasýning

Árleg jólasýning Gallerís Foldar hefst
laugardaginn 8. desember

Fjöldi nýrra verka til sýnis.
Enn fremur gótt úrval eldri verka.

Sýningin stendur til 23. desember

Opið er í Gallerí Fold Rauðarárstífg
virka daga frá kl. 10–18, laugardaga frá kl. 11–16
og sunnudaga frá kl. 14–16.

Rauðarárstífgur 14, sími 551 0400 · Kringlan, sími 568 0400 · www.myndlist.is

LISTMUNASALA
fold

Gallerí Fold · Rauðarárstífg og Kringlunni

METSÖLULISTI SÖLKU

6. september – 6. desember 2007

1



Óskaðu – trúðu – taktu á móti.

Mest seldi bók í heimi um þessar mundir.

Gefur nýja sýn á lífið og okkur sjálf; hvað við raunverulega viljum og hvernig við getum náð markmiðum okkar.

2



Gullfalleg gjöf fyrir Íslandsvini.

Smækkuð útgáfa af landkynningarbókinni Delicious Iceland – Tales of unique northern delicacies. Glæsilegar landslagsmyndir og uppskriftir ásamt spennandi ferðasögum og fróðleik.

3



Freyju var ekki hugað líf. Í dag hefur hún afrekað meira en margir á hennar aldri.

Postulín er viðburðarík og áhrifamikil saga ungrar konu sem lætur ekkert stoppa sig.

Alma Guðmundsdóttir skráði söguna með Freyju.

4



Ljós móðir, eiginkona, ást-kona og skáld. Hún var kona sem fór ótroðnar slóðir – kona sem á erindi til íslenskra nútímakvenna.

Uppseld hjá útgefanda, ný prentun er væntanleg í búið 10. desember.

5



RÉTTU HANDTÖKIN
RÉTTU GRÆJURNAR
RÉTTA STEMMNINGIN!

Frábær matreiðslubók með gleði og einfaldleika í fyrirúmi.

6



Ylfa skreppur í gæsaferð með vinkonunum og sogast inn í atburðarás sem umturnar lífi hennar. Eldfím saga eftir Lóu Pind Aldísardóttur sem gerist í náinni framtíð á Íslandi.

7



135 girnilegar uppskriftir með glæsilegum ljósmyndum ásamt skemmtilegum frásögnum um héruð Frakklands. Bók fyrir öll skilningarvitin.

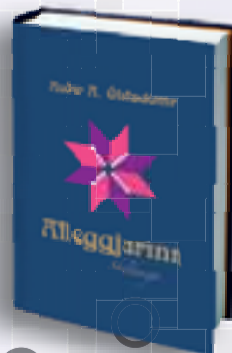
8



Smart, hagnýt og nýstárleg dagatalsbók þar sem konur eiga orðið og segja hvað þeim býr í brjósti – allan ársins hring.

Hvað og hvernig hugsa konur á Íslandi í upphafi 21. aldar?

9



Ungur maður leggur af stað út í heim og skilur eftir ástvini á Íslandi. Áður en langt um líður bankar fortíðin upp á.

Gullfalleg skáldsaga, eftir Auði A. Ólafsdóttur. Bók sem lætur engan ósnortinn.

10



Vatn verður ekki bara fyrir áhrifum af náttúruöflunum. Með því að skoða vatnskristalla á nýjan hátt getum við lært heilmikið um okkur sjálf og alheiminn.

FLEINDJARFUR HÖFUNDIR í morgunskímunni

Fyrri hluti þroskasögu Þórbergs Þórðarsonar eftir Pétur Gunnarsson er kominn út og er dr. Birnu Bjarnadóttur fagurfræðingi tilefni ritgerðarskrifa um þá mynd sem dregin er af ofvitnum úr Suðursveit í hugum aðdáenda hans.

Gæfan er brotin skel. Allt veltur á flóðinu og hinum dýrunum á ströndinni. En svo eru skúturnar með hvítu seglin sem vekja þrá eftir stærri veröld. Í því efni kemur til kasta skáldanna. Þau eru í heiminn borin til þess að svara kalli drauma en aldrei án tilfinningar fyrir veruleikanum á ströndinni. Þannig búin takast þau á við frásögn af lífi og skiptir engu hvort seglið verði gegndrepa og skútan brotin í spað. Tilfinningin fyrir veruleikanum vex í jöfnu hlutfalli við hamfarirnar í flæðarmálinu. Er það kannski þess vegna sem Þórbergur Þórðarson kastar sér í sjóinn hvenær sem færi gefst, eins og til að gefa sig óskiptan í einvígi drauma og veruleika? Sjálfur orðar hann glímuna svona: „Frá vöggju til grafar þreytum vér fangbrögð við ímynd veruleikans“. Eins og lesendur bóka hans kannast við, setur glíman ekki aðeins mark sitt á verkin heldur holdgerist hún þar. Gyrðir Eliásson orðar stílbrögðin svona: „Maður verður aldrei einmana þegar lesin eru verk Þórbergs; hann er ævinlega nálægur af lífi og sál, spannar alla tilveruna frá dapurleika til gleði, og það er aldrei þessi keimur af dauðri handavinnu sem er svo alltof algengur í verkum rithöfunda og skilur mann eftir einn og yfirgefinn á brunasandi.“ Hvernig skrifar maður ævisögu Þórbergs?

Í gegnum tíðina getur hinn fleindjarfi Þórbergur hafa tekið sér bólfestu í hugum lesenda sinna. Það breytir því ekki að líf hans og samtími er eftir sem áður viðvarandi efniviður túlkunar. Pétur Gunnarsson er heldur ekki sá eini sem gerir tilraun um Þórberg þessi misserin. Árið 2006 kom út bókinn Skáldalf eftir Halldór Guðmundsson. Í henni er ofin saga Þórbergs og Gunnars Gunnarssonar, ofvitans úr Suðursveit og skáldsins á Skriðuklaustri. Bók Péturs, *ÞÞ í fátæktarlandi*. Þroskasaga Þórbergs Þórðarsonar, hefst árið 1906, árið sem Þórbergur hefur líklega tekið sér far með strandferðaskipinu Hólum frá Höfn í Hornafirði til Reykjavíkur, þá 17 ára gamall. Henni lýkur árið 1933, sumarið sem Þórbergur og eiginkona hans Margrét Jónsdóttir fara í brúðkaupsferðina austur í Suðursveit. Brúðkaupsferðin rennur reyndar saman við rannsóknaleiðangur en Þórbergi hafði skömmu áður verið falið að rita sögu Austur-Skaftafellssýslu. Pétur Gunnarsson leitar víða fanga. Fyrir utan útgefin verk Þórbergs, og bókina *Bréf til Sólu* (1983), vísar hann í óbirt sendibréf og dagbækur. Hann vitnar einnig í óútgefið ævisöguhandrit Þórbergs, eða svonefnt „Stóra handritið“. Í eftirmála þroskasögunnar minnst Pétur einnig á tvö önnur rit sem hann segir að hafi haft áhrif á „sinn Þórberg“ umfram önnur. Þetta eru bækurnar Ljóri sálar minnar (1986) og Mitt rómantíska æði (1987) sem geyma úrval af óbirtu efni Þórbergs. Helgi M. Sigurðsson sá um útgáfu þeirra.

Eins og gefur að skilja er hér um auðugan garð að gresja. Lesandi þræðir sig eftir slóðinni sem mótaði í senn manninn og rithöfundinn Þórberg Þórðarson, hann sem kalladur hefur verið einn af mikilhæfustu höfundum 20. aldarinnar í íslenskum bókmenntum. Þar við



Lítt kunn ljósmynd úr einkasafni Þórbergs. Þeir Lárus Ingólfsson í kvenmannsfötum leiðast eftir Garðastrætinu í átt að Vesturgötu. Myndin er sögð frá tíma Mjólkurfélags heilagra sem stofnað var til í Unuhúsi. Birt með leyfi Þórbergsseturs.

bætist saga nýlendubjóðar á umbrotatímum og höfuðstaðar við útmörk Evrópu, að ógleymdum kafla úr heimssögu og brotum heimsbókmennta. Hamfarirnar í flæðarmálinu eru ekki við eina fjölna felldar. Meira að segja handanheiminn rekur á fjöru og það jafn fullan af lífi og konurnar sem ylja kviknöktu skáldinu.

Umrætt tímabil í lífi Þórbergs er ekki með öllu óþekkt. Fyrir utan bókina *Bréf til Sólu*, sem geymir bréf Þórbergs til Sólrúnar Jónsdóttur, barnsmóður hans og ástkonu til margra ára, sem hún kom út 10 árum eftir dauða Þórbergs, vega bækur eftir sjálft viðfang þroskasögunnar þungt í ævisögulegu tilliti, bækur á borð við *Bréf til Láru* og *Ofvitann*. Höfundur þroskasögunnar getur þess enda í fyrstu setningu bókarnar að viðfang hans hafi gert lífsgöngu sinni „margháttuð skil“ (7). Í sömu setningu kemur hins vegar einnig fram, að Þórbergi hafi láðst að greina frá ferðalagi sínu með strandferðaskipinu til höfuðstaðarins. Eins hefur hann ekki tjáð sig (svo vitað sé) um hvernig höfuðstaðurinn kom honum fyrir sjónir „þegar hann að lokinni nætursiglingu sá hann vaxa fram í morgunskímunni“ (7).

Það kann að vera til vitnis um nálgun Péturs og stílbrögð, að myndin af Þórbergi vex fram í morgunskímunni. Hér er ekki einvörðungu átt við kvennafar skáldsins og vöxt þess, en eins og gengur hefur maðurinn lifað enn litríkara ástálífi en áhugafólk um efnið hefur gert sér grein fyrir. Líkt og lesa má um í þroskasögu Þórbergs, er hvatalíf og tilfinningasambönd manneskju ekki endilega mælikvarði á þroska. Pensilfór ástríðunnar eru hins vegar útlínur í mynd Péturs af Þórbergi. Og ástríða Þórbergs er margföld í roðinu. Þannig má sjá hvernig kærusturnar ylja ekki aðeins skáldinu undir sæng og horfa á hann fara í sjóinn, heldur ganga þær aftur á pappír. En hvers vegna ekki stóra ástin, Sólrún Jónsdóttir? Líkt og Pétur sýnir, reynir

Þórbergur að stroka hana út úr höfundarverki sínu, konuna sem hann elskaði heitar en aðrar, þá sem hann vildi giftast en gat ekki sökum fátæktar, þá sem var gift öðrum en sem Þórbergur hætti ekki að elska og átti í margra ára ástarsambandi við.

Tilraunin til að stroka Sólrúnu út mistekst, eins og frægt er orðið. Við vitum líka að kærustur þurfa ekki að búa í Berlín og þekkja náunga eins og Kafka til að geyma bunka af bréfum sem seinna rata fram í dagsljósið. Fyrir utan að gefa lesanda vísbendingu um náttúruna í tilfinningalífi mannsins og þau skilyrði sem því eru sett, má einnig sjá hvernig vegur Þórbergs vex í takt við skipbrot stóru ástárinna. Húmoristinn Þórbergur lifði ekki alltaf fyndnu lífi. Lesandinn skynjar það. Meðan hann hrífur vini sína í Unuhúsi og Mjólkurfélaginu, þar á meðal hárgreiðslukonuna og salónessuna Kristínu Guðmundardóttur, lifir Sólrún áfram lífinu sem Þórbergur vígðist til fyrstu árin í höfuðstaðnum, lífi fátæktar. Dauðinn er upphaf lífsins, orti annað skáld í öðru landi. Líkt og Pétur sýnir, filelist Þórbergur í skrifunum á því augnabliki sem Sólrún verður barnshafandi og honum fipast flugið í sambandinu. Bókin sem gerði allt vitlaust á öldinni sem leið, eða *Bréf til Láru*, sprettur upp úr djúpu sári.

Ástríða Þórbergs snýr ekki aðeins að kærustum í lífinu og á pappír, heldur öllu því sem varðar glímu hans við ímynd veruleikans. Tala mætti jafnvel um útlínur byltíngarhvatar, þetta æði sem grípur manninn og oftast en ekki kennt við skýringu mannsins sjálfs, eða endurfæðingar. Líkt og í efnun hvatalífs og tilfinninga, reynir hér á höfund sögunnar. Þórbergur er jú frægur fyrir söttkennt samband sitt við guðspeki, sósíalísma og esperantó. Saga Péturs sýnir ekki aðeins hvernig lífsviðhorf og hugsjónir Þórbergs byggja á tilfinningu fyrir veruleikanum og þeirri

glímu sem háð er við ímynd hans. Allt virðist markað þrá eftir stærri veröld. Við lestur sögu Péturs skynjar lesandi einnig hvernig kalla megi Þórberg hirðifl frekar en sérvitrung. Slíkur er slagkrafturinn í kosmískri lífssýn sveitadrengsins frá Hala í Suðursveit. Hvort Reykjavík hafi verið ákjósanlegur staður fyrir slíka hugsun og lífsafstöðu, er og verður stóra spurningin.

Þar sem Þórbergur var alþjóðsinni í hjarta sínu og trúði á einstaklingseðli manneskjunnar öðru fremur, finnst lesanda stundum að Pétur hefði mátt greina nánar frá tilteknum atburðum í lífi Þórbergs, ekki síst utanlandsferðum hans. (Gott ef hann sat ekki sama alþjóðlega þing kommúnista og Kafka, haldið í Vínarborg á þriðja áratug 20. aldar). Á hinn bóginn vantar ekkert upp á tilfinningu höfundar fyrir viðfangsefni sínu. Hún er fögur. Umrædd þroskasaga er heldur ekki tilbrigði við höfuðskáldastefið í ævisagnaritun. Sagan er meira í ætt við þróun skáldskapar á síðari tímum. Af því sem best verður séð, ætla höfundur sér hvorki að geta ráðgátuna Þórberg né greina skilmerkilega frá öllu merkilegu sem henti manninn og höfundinn Þórberg á árunum 1906 til 1933. Aftast í bókinni er brot sem ber heitið „Til glöggvunar“. Þar kemur fram að von er á öðru bindi.

En hvers vegna að láta bókina heita *ÞÞ í fátæktarlandi*? Fyrir utan hið augljósa, eða hvernig ungi maðurinn glímir við hefðarveldið í höfuðstaðnum í byrjun 20. aldar, fyrirkomulag sem næstum því drepur hann, nær Þórbergur að rétta úr kútnum. Það þýðir ekki að hann hafi nuddað sér upp við böðulinn. Ef eitthvað, skynjar lesandi glataða tíma í veraldarsögunni. Þórbergur Þórðarson var í það minnsta maður til að falbjóða ekki lífssýn sína og hugsjónir. Titillinn er reyndar vísun í Eddu Þórbergs, eins og kemur fram á saurblaði þroskasögunnar: „Liggur hér Þórbergur. Lifði í fátæktarlandinu...“. Lesendur geta velt þessu fyrir sér, kannski með því að hafa í huga eftirfarandi brot úr Bréfi til Láru sem Pétur vitnar í:

„Oss vantar ekki menn, sem hugsa og breyta eins og allir aðrir. Og oss vantar ekki heldur reynslu, sem er nákvæmlega eins og reynsla allra annarra. Borgaralegar hversdagssálar eru hér nógar. En oss vantar menn, sem eru eitthvað öðruvísi en allir aðrir, menn með skírt markað einstaklingseðli, menn, sem hafa siðferðisþrek til að lifa frjálsir og óháðir samabyrgð almennrar heimsku. Og oss vantar reynslu, sem er eitthvað frábrugðin reynslu allra annarra. Oss vantar tilbreytingu í hið sviplausa þjóðlíf vort og bókmenntir. Oss vantar frumleik, hugrekki og hreinskilni. En sérstaklega vantar oss frumlega hreinskilni.“ (144).

1) Sjá „Innheimar“ í bókinni *Þórbergur Þórðarson. Mitt rómantíska æði*. Úr dagbókum, bréfum og öðrum óprentuðum ritmiðum frá árunum 1918-1929. Ritstj. Helgi M. Sigurðsson. Reykjavík: Mál og menning 1987, s. 39.

2) Sjá Gyrðir Eliásson: *Undir leslampu*. Reykjavík: Bjartur 2000, s. 19.



„Erfitt að ímynda sér betri leiðsögubók um vísindin“

The Guardian

„Bill Bryson hefur einstaka hæfileika til að útskýra vísindin á líflegan hátt.“

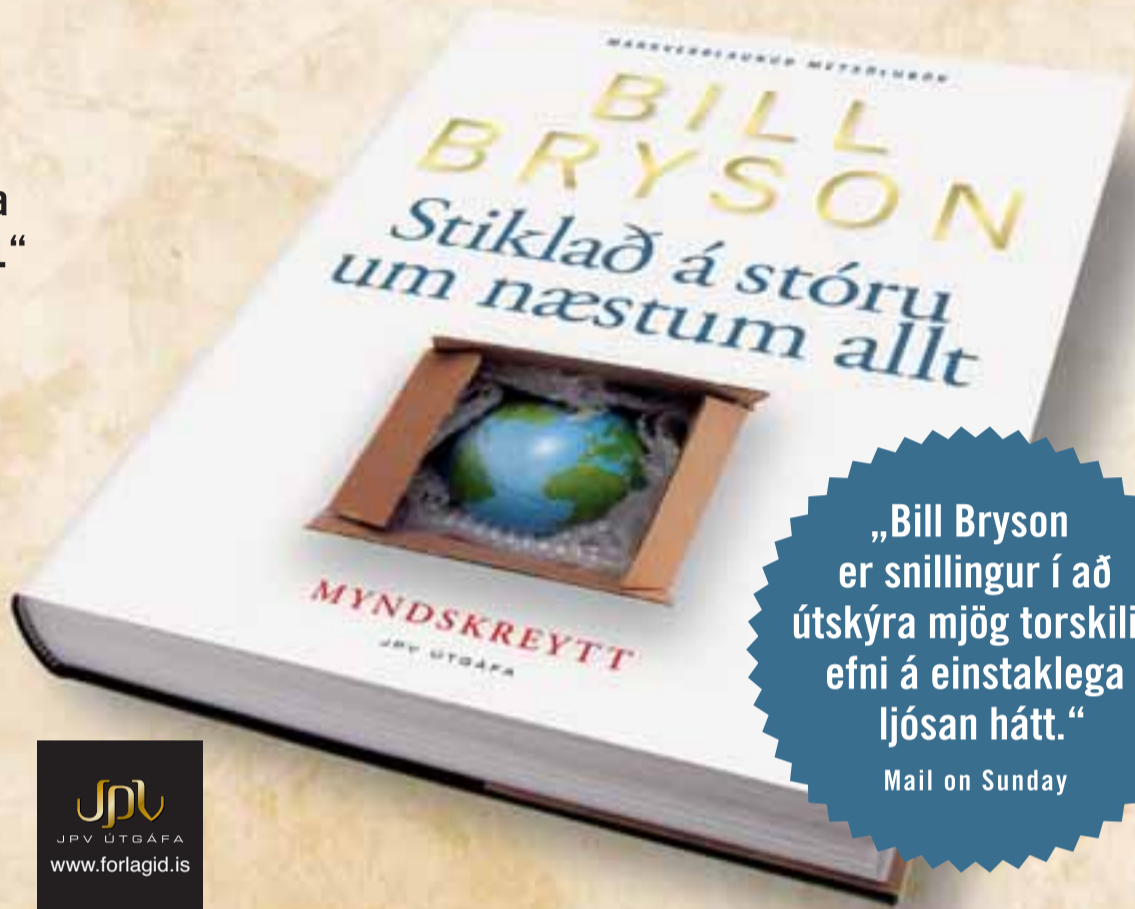
Sunday Telegraph

„Bryson fer með þekkingu sína af öryggi og kryddar hana með fjölda mjög góðra brandara.“

Daily Mail

„Bill Bryson er snillingur í að útskýra mjög torskilið efni á einstaklega ljósan hátt.“

Mail on Sunday



JPV
JPV ÚTGÁFA
www.forlagid.is



Afrika sunnan Sahara - í brennidepli

Ritstjórar: Jónína Einarsdóttir og Þórdís Sigurðardóttir.

Þessi bók er ætlað er til að auka almennan fróðleik og skúling á álfunni, sögu hennar og samtíma. Útgefandi bókarinnar er félagið Afrika 20:20, félag áhugafólks um málefni Afríku sunnan Sahara. Útgáfan er tímamóta- verk því aldrei áður hefur verið skrifað jafn umfangsmikið rit um álfuna á íslensku.

288 bls.
4.800,- kr.



Vísindin heilla

Afmælisrit til heiðurs Sigmundi Guðbjarnasyni 75 ára

Ritstjóri: Guðmundur G. Haraldsson, prófessor

Bókin höfðar til áhugamanna um rannsóknir og vísindi á sviði lífvísinda, leikra sem lærðra, og er þarft framlag til íslenskra rita á því sviði. 30 greinar eftir íslenska vísindamenn úr hópi fyrrum nemenda og samstarfsmanna

543 bls.
5.300,- kr.



Lítill börn með skólátöskur

Tengsl leikskóla og grunnskóla.

Dr. Jóhanna Einarsdóttir prófessor

Menntun ungra barna á fyrsta áratug 21. aldar er viðfangsefni bókarinnar. Sjónum er beint að leikskólanum og yngstu bekkjum grunnskólans, tengslum þessara skólastiga og þeim breytingum sem eiga sér stað þegar börn fara úr leikskóla í grunnskóla.

187 bls.
3.350,- kr.

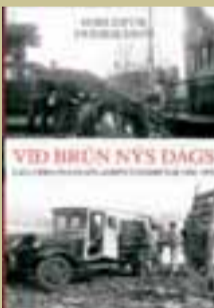


Afburðaárangur

Um stjórnunaraðferðir sem grundvallast á gæðastjórnun og rannsóknir á fyrirtækjum sem náð hafa afburðaárangri. Agnes Hólm Gunnarsdóttir og Helgi Þór Ingason

Hvaða aðgerðir og aðferðir eru líklegar til að stuðla að afburðaárangri í rekstri fyrirtækis eða stofnuna. Í þessari bók er leitast við að skapa yfirsýn yfir nokkrar vel þekktar rannsóknir á þessu sviði, sem og nokkrar vinsælar stjórnunaraðferðir.

139 bls.
3.990,- kr.



Við brún nýs dags

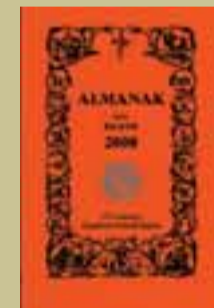
Saga Verkamannafélagsins

Dagsbrúnar 1906 - 1930

Dr. Þorleifur Friðriksson, sagnfræðingur

Í bókinni er sagt frá kjarabaráttu, stjórn málaafskiptum og öðru félagsstarfi Dagsbrúnarmanna.

394 bls.
5.300,- kr.



Almanak HÍ 2008

Dr. Þorsteinn Sæmundsson stjórnfræðingur reiknaði og bjó til prentunar.

Auk dagatala eru margvíslegar upplýsingar, svo sem um sjávarföll og gang himintungla, yfirlit um hnetti himingseinsins, mælieiningar, veðurfar, stærð og mannfjölda allra sjálfstæðra ríkja og tímanna í höfuðborgum þeirra.

96 bls.
1.285,- kr.



Ritið 1/2007 - Tungumál

Tímarit Hugvísindastofnunar

Upphafsgrein Ritsins er beinskeytt og ítarleg greining Guðna Elssonar á orðræðunni um hlýnun jarðar. Greinin tengist þannig þema heftisins sem er tungumál, en fjórar greinar fjalla um viðhorf til tungumálsins frá ólíkum sjónarhornum.

199 bls.
2.800,- kr.



Menntun, forysta og kynferði

Guðný Guðbjörnsdóttir, prófessor

Hvaða máli skiptir menntun fyrir framgang kvenna og karla til forystustarfa? Er það ekki þeirra sjálfa að stýra menntun sinni? Hvers vegna beindist umræðan um jafnrétti kynjanna í skólum nýverið og óvænt að stöðu drengja?

325 bls.
4.300,- kr.



Lífsmark: Mann(erfða)fræði

Dr. Gísli Pálsson, prófessor.

Framfarir á sviði erfðafræði hafa stóraukið skúling á mannskamanum, heilbrigði og sjúkdómum. Höfundur Lífsmarks sýnir fram á að mannfræðin varpar nýju og forvitnilegu ljósi á mannerfðafræði og líftæknina sem á henni er reist.

295 bls.
4.600,- kr.



Eldur á ís

Saga hinna íslensku „Síðari daga heilögu“ heima og að heiman

Höfundur: Fred E. Woods.

Þessi einstaka saga, að mestu hulin gleymsku, er afhjúpuð í þessu tímamóta- verki, nú þegar rúm hundrað og fimmtíu ár eru liðin frá því að fyrstu Íslendingarnir settust að í Utah og stofnuðu fyrstu Íslendingabyggðina í Bandaríkjunum.

221 bls.
3.600,- kr.

H Á S K Ó L A Ú T G Á F A N
www.haskolautgafan.hi.is - s. 525 4003

RISIÐ GEGN *doðanum*

Ein af myndunum á alþjóðlegu kvikmyndahátíðinni í Reykjavík í fyrra var heimildarmyndin Umsátur eða Blokada eftir rússneska leikstjóran Sergej Loznitsa. Hún vakti mikla athygli þeirra sem sáu. Sergej er sjálfstæður kvikmyndagerðarmaður í St. Pétursborg. Helga Brekkan kvikmyndagerðarkona hefur um nokkurt skeið verið í sambandi við kvikmyndagerðarmenn þar í borg, þar sem aðstæður eru okkur framandi.

KVIKMYNDIR HELGA BREKKAN

Það var svalt í rokinu við Nevu í St. Pétursborg en þó eru hinir pólitísku vindar sem leika um landið kaldari. Borgin er undirlögð af áróðri frá Pútín fyrir rússnesku kosninguna 2. desember. Í sjónvarpinu ekkert nema hann og flokkur hans og tíunduð afrek þeirra. Margir sem ég spurði hvort Sovét sé að koma aftur segja að það hafi í raun aldrei horfið.

Væmni sjónvarpsins og kraftur heimildarmynda

Lenín skildi áróðurskraft lifandi mynda og var grunnurinn að rússneskri kvikmyndahefð lagður eftir rússnesku byltinguna fyrir 90 árum. Flestir kannast við Eisenstein og Dziga Vertov. Vertov gerði myndina Maðurinn með myndavél árið 1929 þar sem sérstakar tókur hans og klipping opnuðu áhorfendum nýja sýn á notkun kvikmynda.

Eftir hrun Sovétríkjanna 1991 hafa starfsskilyrði kvikmyndgerðarmanna breyst eins og annað í Rússlandi. Nú eru veittir styrkir frá ríkinu til að gera leiknar kvikmyndir og sérúr ef þær fjalla um eitthvað sem sýnir yfirburði hins rússneska ríkis. Sögulegar stríðsmyndir koma á markaðinn hver á fætur annarri.

Í sjónvarpinu sá ég sýnt úr nýrri mynd sem fjallar um um stríði milli Rússa og Svía í byrjun átjándu aldar. Hundruð ungra manna í gulum og bláum einkennisbúningum léku Svía sem gátu ekki beðið eftir aðfalla eins og spila borg á vígvellinum. Hin meistaralega tókutækni Sergei Bondarchuk sem notuð var við kvikmyndun bókar Tolstojs Stríð og friður var þar víðsfjarri.

Reyndar óréttlátur samanturður því það þrekvirki sovétrar kvikmyndagerðar tók sjö ár að gera og kostaði yfir hundrað milljónir dollara.

Kvikmyndahúsin loka

Ég horfði einnig á sjónvarpseríu sem fjallar um Rússa í seinni heimstyrjöldinni. Þetta var svo væmið að fyrst hélt ég að ég væri að sjá langa auglýsingu og beið eftir vörnunni. En mér var síðan sagt að varan sem Pútín vill láta sýna er þjóðerniskennd og stolt yfir því að vera Rússi. En auðvitað eru einnig gerðar listrænar kvikmyndir og sú þekktasta er Endurkoman eftir leikstjóran Andrey Zvyagintsev sem hefur hlotið fjölda verðlauna um allan heim. Hann hefur nýlengi verið aðra kvikmynd sem var frumsýnd í Stokkhólmi í nóvember.

Zvyagintsev er fæddur 1946 eins og leikstjórnin Sergej Loznitsa sem hingað til hefur gert heimildarmyndir en hyggur einnig á gerð leikinnna mynda. Ef leitað er að arftaka Tarkovskys þá má segja að þessir tveir séu líklegir í þann hóp.

Heimildarmyndagerð er talsverð í Rússlandi en séu þær um annað en dýralíf eru fáar sjónvarpsstöðvar sem sýna þær og aldrei kvikmynda-hús. Mörg kvikmyndahús hafa lokað undanfarin ár og nú vex upp kynslóð sem sjaldan sér kvikmyndir í bíó.

Það er erfitt að lifa á því að gera heimildarmyndir og hafa margir kvikmyndagerðamenn yfirgefið landið jafnvel þótt viðfangsefni þeirra sé áfram Rússland.

Módel 64

Sergej Loznitsa er einn af þessu kvikmyndagerðarmönnum. Hann er nú að ljúka við gerð heimildarmyndar sem hann byggir að sovískum áróðursmyndum. Heimildarmyndastofnunin í St. Pétursborg er einn af framleiðendum myndarinnar. Ég hitti Loznitsa í Pétursborg en þessa dagana dvelur hann mest í Minsk vegna vinnu við frágang nýjustu heimildarmyndar sinnar sem á að frumsýna á kvikmyndahátíðinni í Rotterdam í byrjun næsta árs.

Sergej Loznitsa vill vita hvort allir Íslendingar geti rakið forfedur sína langt aftur í tímann. Ég segi honum frá Íslendingabók á netinu og spyr síðan um uppruna hans: „Ég fæddist árið 1964 í Baranowichi í Hvíta Rússlandi og ólst upp í Kiev í Úkraínu. Foreldrar mínir voru bæði stærðfræðingar og hönnuðu flugvélar.“

Ég lauk námi sem verkfræðingur í stærðfræði í Kiev. Frá 1987 til 1991 starfaði ég við rannsóknir á gervigreind og hönnun tæknikerfa í Kiev. Ég vann einnig við þýðingar úr japönsku. Árið 1991 komst ég inn í rússneska kvikmyndaskólann (VGIK) við leikstjórn listrænna mynda og lauk námi þar árið 1997.“

Litur svarthvítur

Hvernig var í kvikmyndaskólanum í Moskvu?

– Klippari myndarinnar Andrei Roublev eftir Tarkovsky var meðal kennaranna. Hún sagði aldrei neitt en lét okkur hafa filmur og eftir stutta ræðu um meginatriði klippinga lét hún okkur byrja. Síðan fylgdist hún með en sagði aldrei orð.

Skólinn var nálægt Gorkí stúdíóinu. Við vissum að þar var hægt að finna filmubúta sem höfðu verið fjarlægðir úr ýmsum kvikmyndum. Þetta var auðvitað bannað en við fórum inn í gegnum gat á vegg og rótuðum í kjallaranum. Þar fundum við meðal annars búta sem klipptir höfðu verið úr mynd Eisensteins „Lífi Mexíkó“.



Sergej Loznitsa leikstjóri býr í Þýskalandi en starfar í Rússlandi. Hann segir í viðtali við Helgu Brekkan frá verkefnum sínum og aðstæðum í Rússlandi okkar daga.

MYND/HELGA BREKKAN

VGIK var mjög góður skóli og flestir kennararnir höfðu verið þar lengi. Sumir jafnvel unnið með Eisenstein og aðrir kennt Tarkovsky og var hver með sínum hætti en staðallinn hár. Sumir kenndu okkur um vestrænar bókmenntir og hafði hver og einn sínar kenningar um þær. Aðrir kenndu fagurfræði og listasögu. Kvikmyndasafnið var mikið en ég sá einnig margar myndir sem voru ólöglegar svart-hvítar VHS kópúr. Það var seinna skrytið að sjá myndir eins og „Blow Up“ eftir Antonioni í lit, eiginlega kunnir ég betur við hana í svart hvítu.“

Út um glugga

Fyrsta heimildarmynd Sergej Loznitsa „Við byggjum hús“ er m.a. tekin út um glugga íbúðar hans í Moskvu: „Það voru allir að þvælast um og ekkert virtist passa saman en einn daginn stóð þarna hús.“

Árið 2001 flutti Sergej Loznitsa til Þýskalands með fjölskyldu sína og búa þau í Lubeck. Þar situr hann og klippir myndir sínar en fer reglulega til St. Pétursborgar og víðar í Rússlandi.

– Ein af heimildarmyndum þínum Polustanok – Viðkomustadurinn – gerist á járnbrautarstöð þar sem allir sofa.

„Hugmyndin kemur frá því þegar ég var lítill og fór eitt sinn með foreldrum mínum að heim-sækja afa minn og ömmu. Við komum um nótt á lestarstöð þar sem við þurftum að bíða. Allir voru sofandi á rúmum og bekkjum í salnum og hafði það mikil áhrif á mig að sjá þennan heim sofandi fólks í dauðu ljósi.“

Fallin úr tímanum

„Fyrir mér er myndin Polustanok, táknmynd fyrir líf Rússa í dag. Rússland virðist þjást af langt gengnum doða.“

Við fall Sovétríkjanna var ég eins og flestir á mínum aldri fullur bjartsýni. Fölskum kenningum var haldið á lofti um það hversu langan tíma breytingarnar sem við áttum von á myndu taka. Ég held að í Rússlandi sé ekki til nauðsynleg þolinmæði til að bíða eftir breytingunum sem taka langan tíma. Vandamálið í dag er að manneskjur virðast strandaðar á einhvers konar biðstöð. Ég hef fylgst með þessu „falli út úr tímanum“ hjá fólki alls staðar í kringum mig.



Jafnvel þótt fólk sé stöðugt að tala um breytingar hef ég það á tilfinningunni að þótt við sjáum þær á yfirborðinu, þ.e.a.s. hvernig fólk klæðir sig eða skreytir íbúðir sínar, hafi í raun og veru ekkert breyst.

Í Moskvu og Pétursborg er ákveðinn kraftur en maður þarf ekki annað en að líta í augu fólks til að sjá þetta. Jafnvel þótt fólk sé stöðugt að tala um breytingar hef ég það á tilfinningunni að þótt við sjáum þær á yfirborðinu, þ.e.a.s. hvernig fólk klæðir sig eða skreytir íbúðir sínar, hafi í raun og veru ekkert breyst. Ekki það sem er hluti af daglegu lífi fólks.

Hvernig fólk kemur fram hvert við annað, því miður er það eins og áður á tímum Sovétríkjanna.

Beðið eftir strætó

– En kvikmyndagerð í Rússlandi?

„Það eru auðvitað gerðar margar kvikmyndir og fjöldi heimildarmynda í Rússlandi í dag. Um 700 heimildarmyndir á ári en þær eru ekki sýndar í kvikmyndahúsum og það er erfitt að lifa af kvikmynda-gerð þar.“

Nýjasta mynd Loznitsa sem einnig er framleidd í samvinnu við heimildarmyndastofnunina í St. Pétursborg hefur verið sýnd á hátíðum víða um heim og hlaut fyrstu verðlaun á kvikmyndahátíðinni í Karlovy Vary í sumar. Það er svart hvít hálf tíma mynd um menn sem veiða fisk í net gegnum ís í Hvíta hafinu. Loznitsa vísar þar sterkt í hina rússnesku myndahefð. Ef mennirnir notuðu ekki vélsög á ísinn myndi halda að kvikmyndin væru teknar snemma á síðustu öld en ekki árið 2005.

Heimildarmyndir Sergej Loznitsa eru sýndar út um allan heim og hafa unnið til fjölda verðlauna. Hann fetar í fótspor rússnesku meistaranna í kvikmyndagerð en hefur sinn eigin ljóðræna stíl og gerir stundum kröfur til þolinmæði áhorfenda. Til dæmis í myndinni Stoppistöð. Við sjáum andlit og hlustum á samtöl fólks sem bíður og bíður. Þegar strætisvagninn loks kemur eftir sextíu mínútur verður léttir aðalpersónanna einnig áhorfendanna í tvennum skilningi. Myndir Loznitsa fjalla um Rússa, fólk í verksmíðjum, bændur við störf, nýlendu geðveikra í sveit og menn að byggja blokk í Moskvu.

Kynning á lífslygi

– Hvað ertu að gera núna?

„Nú er ég að ljúka við heimildarmynd sem byggir einungis á sovísku arkívefni. Það eru fréttar og áróðursmyndir sem hafa verið geymdar í Moskvu. Ég er með mikið af efni sem tekið var í sam-

bandi við þessi fréttu- og áróðursmagasín sem yfirleitt voru fimm mínútna löng. Myndin er svarthvít og áttatíu mínútna löng og er unnin á 35 mm filmu. Ég nota efni úr sovésku kvikmyndaseríunni Landið okkar og Tíminn framundan. Það getur verið svona: „Flokkurinn leiðir okkur hinn rétta veg kommúnismans.“ Og við þetta eru hljóð frá fólki að marsera og lestin brunar gegnum myndina. Ég klippi tókur sem ekki voru notaðar og legg eigið hljóð og blanda þessu saman og smám saman fer áhorfandinn að efast um hvað séu hinar réttu áróðursmyndir og hvað eru mín klipp.

Mig langar til þess að skapa eða öllu heldur opna nýtt rými upplifunar og um leið segja sögu fólksins í Sovétríkjunum. Ég vil einnig reyna að lýsa þessari bjartsýni sem ríkti á þessum árum í byrjun sjöunda áratugarins. Eða öllu heldur lífslýginni eins og Josef Brodsky kallaði það. Myndin á að heita „Kynning“ eftir ljóði Josef Brodsky þar sem hann hæðir hinn sovéska lífsstíl.“

Fimm mánaða klipp

Ein af myndum Loznitsa sem hefur unnið til fjölda verðlauna er Umsátur eða „Blokada“, gerð úr kvikmyndum sem 28 kvikmynda-tökumenn í Leningrad, nú St. Pétursborg, tóku á meðan á nær 900 daga umsátri nasista stóð um borgina í heimstyrjöldinni síðari. Loznitsa klippti myndirnar saman og vann hljóðið, sem eykur nálægð myndanna og tilfinningu fyrir þjáningum fólksins í umsátrinu.

„Ég vildi sýna þessar kvikmyndir á annan hátt án tónlistar eða sögumanns. Það var það fyrsta sem ég hugsaði þegar ég sá þær,“ segir Sergei Loznitsa. „Það voru nemendur og starfsmenn við kvikmyndastofnun í Leningrad sem mynduðu allt. Það tók mig ekki langan tíma að sortera efnið. Þetta voru einungis fimm klukkustundir. Síðan sat ég og klippti í þrjá mánuði. Reyndar þurfti ég að fara í burtu af og til svo ég héldi fjarlægð við efnið.“

Þögnin og systir hennar, afskiptaleysið

- Eru allar kvikmyndir teknar á meðan á umsátrinu stóð?

„Eftir flugeldasenu í lok stríðsins notuðum við skot úr kvikmyndinni „Dómstóll fólksins“ frá 1946. Myndin sýnir mannfjölda safnast saman til að fylgjast með því þegar þýskir stríðsfangar voru hengdir. Þeir voru teknir af lífi þegar kuldinn var sem mestur og látnir hanga þarna vikum saman. Að þetta voru Þjóðverjar finnst mér vera aukaatriði. Það að fólk skuli hafa safnast saman fyrir 60 árum til þess að fylgjast með aftökum. Jafnvel þótt almenningur hafi þurft að ganga í gegnum allar hörmungarnar þá er það okkur óskiljanlegt í dag. En eitt er víst að miklu fleiri létu lífið í Umsátrinu en opinberar sovéskar tölur gáfu í skyn eftir stríð.

Þegar myndin var tilbúin héldum við sýningu í St. Pétursborg fyrir gamalt fólk sem ólst upp á meðan á umsátrinu stóð.

Á eftir var alger þögn í salnum. Daginn eftir hringdi gömul kona í kvikmyndahúsið og vildi vita hver væri leikstjórnin. Þegar konan í afgreiðslunni spurði hvers vegna svaraði hún: „Mig langar til að faðma þennan dreng.“

Hljóðvinnsla við Umsátrið var í höndum Vladimirs Golovnitski. „Við notuðum efni úr hljóðsöfnum en það eru engin til frá því fyrir 1950 en myndirnar eru að mestu teknar árin 1941-43. Hljóðið er mjög mikilvægur hluti af því hvernig við upplifum myndir,“ segir Sergei Loznitsa og við biðum spennt eftir að fá að upplifa það í heimildarmyndinni Kynning þar sem hann dregur fram sína eigin mynd úr sovésku filmum.



St. Pétursborg að vetri. Öflugir heimildarmyndagerðarmenn eru þar í borg en fáar leiðir til að koma verkum þeirra á framfæri.



Frá Stalingrad á stríðsárunum en ein þekktasta mynd Sergei er unnin úr gömlu efni frá umsátrinu um borgina.



Grár veruleikinn í St. Pétursborg, sýn yfir snævipakin þökin. „Það hefur í rauninni ekkert breyst,“ segir Sergei.



Næsta heimildarmynd Sergei er líka unnin úr gömlu efni, áróðursmyndum um hið hamingjuríka líf á tímum Sovétins.

Sérstök gjafakort á Skilaboðaskjóðuna

Gefum góðar stundir

Gjafakort í Þjóðleikhúsið er frábær gjöf fyrir alla fjölskylduna

www.leikhusid.is

ÚR GRÁU HÚSI STEINSTEYPTU

Pórunn Erlu- og Valdimarsdóttir, skáld og sagnfræðingur, er búin að flækja sér í Njálu. Nýja sagan hennar tekur þræði úr þeirri góðu bók og færir þá inn í samfélag okkar tíma svo úr verður háskaleg blanda. Bílar, einbýlishús, ungar konur og eldri, karlmenn sem fá á sig bölbæni, og kynlíf setja mark sitt á þessa nýju Njálu.

BÓKMENNTIR
PÁLL BALDVIN
BALDVINSSON

Hún býr í stóru gráu húsi, einu þessara húsa í skipstjóraverfinu sem var aldrei málað í þeirri vissu að lag af lit gæfi sig fyrir veðrum og vindum en steypan stæðist allt eins og margir af þeirri kynslóð sem fyrst hóf steypuna til vegs og virðingar töldu víst.

Grá steypa er algjör andstæða við Þórunni Valdimarsdóttur, hún er úr mörgum efnum og flest eru mjúk og sveigjanleg. Fyrst þegar við hittumst og það eru víst þrjár áratugir liðnar sagði hún mér hálf afsakandi að hún væri í sagnfræði en hún ætlaði sér að verða skáld, hún vildi skrifa. Sem hún hefur og gert, þótt sagnfræði hafi löngum tekið tíma hennar og hún hafi sumpart gengið lengst samferðamanna sinna í að taka sagnfræðileg efni og umskapa þau í lífligan texta þar sem himnur milli sköpunar og rannsóknar eru gljúpar og efnið rennur á milli.

Það er köttur sem tekur á móti mér. Þá inn er komið á hæðina blasir við skipulagt kaos, langur bekkur er búinn að stinga sér inn í skrifstofu hennar: „Ég stóðst ekki freistinguna“, segir hún, sætið er með háu baki eins embættismannabekkur og stingur óneitanlega í stúf en passar samt innan um allt hitt, bækur, skjöl, myndir, efni úr aðskiljanlegum áttum, litríkar voðir.

Tunguvilt fólk

Ég spyr fyrst hversvegna hún nýti þátt Hrúts úr Njálu sem uppistöðu í nýja sögu? „Ég veit sjaldnast af hverju ég geri hlutina. Þeir höfðu skyndilega til mín ... get ég ekki sagt það? Kannski fannst mér asnalegt að eiga Íslendingasögurnar og muna ekki sjálfa Brennu-Njálssögu sem ég las jú í MH. Endurfundirnir komu mér á óvart, ég varð bara skotin, frásögnin rennur svo fallega milli kafla, það er svo fínn rennandi í henni. Svo ég hugsaði; kannski maður geti lært eitthvað af þessu. Menn sem vinna við skriftir hafa gott af því að kíkja í klassísk sinnar tungu, Íslendingasögur og Biblíuna.“

Karlmannaugu skáldkonu

Hún viðurkennir að hafa byrjað nýju söguna sína meðan hún var að klára ævisögu Matthíasar Jochumssonar, frágangurinn tók svo langan tíma, segir hún. Þegar hún er spurð hversvegna hún dró nýja verkið í átt að glæpasögunni, frekar en samtímalýsingu eða sálfræðilegu verki, segist hún hafi róið á þau mið áður: „Ég var búin að reyna svoleiðis í fimm, nei fjórum skáldsögum og hét að kannski væri fólk orðið leitt á því. Svo er gamalt í mér að taka málstað góðra krimma, mig langaði að verja krimmann. Mér er annt um allt sem er fyrirliðið á röngum forsendum og svo víða er rangt gildismat í gangi. Sakamála- og hryllingssögur sýndu upphaflega, á 19. öld, samfélagslegt andóf, þær lýstu upp hið ljóta á öld sem dýrkaði fegurð sér til óbóta þar til grófturinn gubbaðist upp í heimsstyrjöldunum.“

Við lendum hér í spjalli um glæpasöguna sem karllægt form sem karlmenn ástundi fyrst og fremst „fyrir utan kerlingar sem skrifa krimma“, segir hún og bætir við að hún sé strákastelpa. Hún minnir mig á að ég hafi í sjónvarpsspjalli um síðustu skáldsögu hennar sem var „kerlingabók“ sagt að gaman væri ef hún setti sig í sæti karla og hún hafi tekið mig á orðinu. Alvitur sögumaður í Kalt er annars blóð skoðar veröldina mikið frá augum karla, ekki aðeins Hrúts heldur líka rannsóknarlögreglumannsins.

Veskið og spennitreyjan

Nýja sagan er víða með útúrdúrum, stuttum kommentum sem eru í bága við hæðisöðnu, köldu hefðina sem ræður nú um stundir í íslensku og norrænu glæpasögunni: „Ég er gefin fyrir barokk“, segir hún. „Ég er bara kannski haldin ofmælsku.“ Þórunn minnir á að hún eigi að baki sextán bækur og hafi fengið sjö tilnefningar og þrjár viðurkenningar og geti því leyft sér að taka áhættur í stíl og framsetningu: „Ég er orðin svolítið kokkí eða sjálförugg.“ Af orðum hennar má ráða að hún telur lof mikilsvert og ekki síður að verk seljist vel.

Við erum þá farin að nálgast hið erfiða svið í samtali lesanda og rithöfunda sem eru staða þeirra á markaði, hið undarlega kerfi starfslauna og hlutar af sölu – Þráinn Bertelsson fullyrti fyrir skömmu að rithöfundur fengi fimmmhundrað kall af hverju eintaki af bók á meðalverði: „Ég seldi síðustu bók vel svo að nú gat ég vogað. Ég hef oft verið of vogunarsöm, sjálfri mér til

skaða. Mín fyrsta skáldsaga var fantasía af þeirri gerð sem alls ekki var leggjandi á bókmenntasamfélagið hér, en ég býst við að ég hafi viljað mæla þol þess og byrja algjörlega á því að skrifa bók að eigin skapi. Ég fékk okei dóma nema eina hryllilega hauskúpu sem allir smjöttuðu á, því fólk elskar aftökur. Við þetta dró ég mig inn í mína hnetu og byrjaði að skrifa mig í áttina að smekk Kollu. Ég varð að lifa af, var með krakka á framfæri og ríka ábyrgðartilfinningu.“

Þjónkun við smekk

Er hún að viðurkenna að efnahagsleg afkoma sé svona ráðandi kraftur í andlegu lífi Rithöfundasambandsins? „Ég viðurkenni það fyrir mína parta. Íslenskt samfélag er bara svo lítið. Ég er voða fegin að Björk er úti í heimi með sitt talent. Ég er búin að prófa að vera eins flippuð og ég vil og það hentar ekki samfélaginu hér. Sem íslenskur rithöfundur er ég föst inni í örlítili smátungu, sem var tota út úr botnlanganum dönsku. Í gamla daga var fólk bókstaflega fast í sínum hrepp og það hét vistarband eða áttahagafjötrar, ég skynja mig fasta á sama hátt og dæmda til að skapa hér í örlítili kró. Enginn er eins bundinn við landið og sá sem kann ekki á neitt nema hið völduga klassíska hljóðfæri íslenskrar tungu. Maður getur lítið farið út fyrir garðinn. En með því öryggi sem fylgir því að verða viðurkennur sem hluti af elítu íslenskra rithöfunda geta menn skrifað frjálssar ... ég er eiginlega að lýsa því frelsi yfir í þessari bók. Sem betur fer hef ég ekki týnt hvatvisinni, þrátt fyrir langa þjónkun við þröngan bókmenntasmekk íslensku þjóðarinnar eða bókmenntafræðinganna, maður veit aldrei hvor stýrir.“

Náttúruleysi á bók

Kalt er annars blóð einkennist ekki síður af ásæknum lýsingum á náum sem búið er að hluta í sundur. Náðin við hið líkamlega er eitt af þeim bókarrinnar. Ég spyr um nýlega skoðun Ians Rankin að kroppurinn, kynlífið og hinn sundraði líkami eigi ekki heima í glæpasögunni: „Það er þá hans vandamál“, segir Þórunn: „Með sundurhlutun líkamans er ég að kjötgera, minna á tengsl okkar við hin dýrin eiginlega. Á fundi hjá Rithöfundasambandinu um frelsi rithöfunda fyrir nokkrum misserum talaði ég um þetta, hvað það væri skrítið hvað kynlíf vantaði í íslenskar bókmenntir, hvort það gæti verið út af eiginleikum, dætrum, mæðrum, tengdadætrum og tengdamæðrum og Einar Kárason sprakk.“ Af hlátri? „Nei reiði. Fyrir hönd rithöfunda sem ekki eru með þessa tegund af náttúru í bókum sínum. En ég er alls enginn dóni. Lífið er bara dónalegt, ef einhver skynjar úr bókum mínum dónaskap þá vísa ég bara þangað, til lífsins og sannleikans. Eitt hlutverk bókmennta er að lækna samfélagið af allskonar kvillum. Það er nýkomin út ævisaga Katrínar Thoroddsen sem kynnti okkur verjur og byrjaði að ráðast á launhelgar klofsins. Mamma var fyrsta stelpa í Menntaskólanum í Reykjavík sem hélt áfram í skólanum ólétt. Það var svo mikil skömm í latínuskólanum að eiga barn að maður átti bara að láta sig hverfa. Eitt víðamesta hlutverk bókmennta er að losa um og lækna sjúkan tíðaranda, eins og hefði verið sagt fyrir hundrað árum. Þegar ég opna tabú gleðst hrekkjalómurinn í mér, það er hluti af naunninni við að skrifa.“

Hvað vantar í menn þegar þeim er ómögulegt að fjalla um kynlíf jafn opinskátt og sjá má á bloggsíðum unglínganna? „Unglingarnir eru sem betur fer frelsaðri á þessu sviði en okkar kynslóð. Hryllingur Stóradóms nuddast ótrúlega hægt út, forn bannhelgi kynlífsins og kristna skömmin á líkamanum, það tekur margar kynslóðir. Í rauninni hangir Stóri dómur enn yfir. Kerlingar svoleiðis fussa og sveia ef einhver ágætur karlmaður nær sér í viðhald, eins og rétt væri enn samkvæmt lögum að hýða hann og hengja og drekkja konunni. Ég hugsá bara – þekkjandi afstæði hugmyndanna sem sagnfræðingur: Guð, svakalegt og erfitt en gott fyrir hann, lífið í honum hefur sjálfsagt verið orðið líúð eða eitthvað þvílíkt. Ég vil ekki mæla rofi í hjónaböndum bót, lygarnar eru viðbjóðslegar og sársaukinn sem fylgir skilnaði, en fordæminguna er svo ómurlagt að hlusta á, skilningsleysið, því það tilheyrir gamalli hugsun. Hætt var að refsá fyrir hór 1869 svo að segja má að hór sé orðið löglegt þótt það verði kannski alltaf siðlaust.“

Vill frekar hlusta

Þórunn segist ekki lesa mikið af íslenskum skáldsögum, segist réttlæta það fyrir sjálfri sér

þannig að hún óttist að verða samdauna samferðamönnum sínum á rithöfundaférlinum. „Bækur verða að hafa eitthvað sem vekur óseðjandi forvitni mína. Ég verð leið svo fljótt, þó það fari eftir hugarástandi mínu.“ Og hvað vakti slíka forvitni síðast? „Þjónn það er Föenix í óskubakkanum mínum eftir Eirík Örn Norðdahl. Það er dásemd. Svo las ég Mælingu heimsins eftir Daniel Kehlmann í frábærri þýðingu Elísu Bjargar Þorsteinsdóttur og Gunnlaugssögu orms-tungu. Svo eru tíu eða tuttugu bækur á rúmstokknum sem ég grip í. En ég hlusta mikið á hljóðbækur. Það sem ég er að hlusta á núna er Ódysseifskviða sem Kristján Árnason bókmenntafræðingur les. Margar nýlegar nætur hef ég sofnað í Miðjarðarhafi fyrir nær þrjú þúsund árum alsæl. Morgunpulu í stráum eftir Thor Vilhjálmsson var dásamlegt að láta renna inn hlustirnar. Hans prósi er svo vel smíaður. Ég reyndi að lesa en týndi mér í línu tuttugu og fjögur ... prósi Thors á að vera lesinn því hann er ekkert annað en músík.“

Hljóði menn

Á bókamessunni í Gautaborg var umrætt að ekki þætti eins fínt að hlusta eins og að lesa. Í Svþjóð er mikil hljóðbókaútgáfa í gangi og ég fer niður í Norræna hús til að afla mér hljóðbóka þar sem ég skil sænsku. Heimurinn var í lagi áður en textinn var fundinn upp. Sagan á að heyrast – það er uppruni hennar. Því er ég voða fúl út í þá sem telja fínna að lesa en hlusta. „Er þá nýja sagan þín komin út á hljóðbók?“, „Það var einmitt verið að hringja í mig og bjóða mér að lesa sjálf því að ég hef nöldrað yfir því að stofnunin – sem framleiðir bækur fyrir blinda – er svo undirmynduð að gera hljóðbók án þess að spyrja höfunda. Ég hitti fyrir tilviljun starfsmann hljóðbókanna og var sár yfir að Matthías var lesin af einhverjum karli þótt fræðiröðin í bókinni sé kvenlæg. En bækur um karla eru víst lesnar af körlum og öfugt. Við sem erum hvorki blind né áttæð fáum þar ekki lánaðar bækur.“

Umsóknartíminn

Þórunn er núna að lesa eina af sögum sínum í útvarp og segist bara vera hissa hvað hún sé góð. Hún leyfi sér að gera þínubreytingar og strákarnir leyfi það. Eins og til dæmis áttaði hún sig á því eftir á að ekki er mör á hrossum. Hún hefur eins og öll haust lagt inn umsóknir í bæði fræðasjóði og höfundasjóði og biður þess að opinber nefnd líti til hennar í náð svo að hún viti hvað hún geri næst. Og ef það bregst hvað er þá til ráða? „Maður er orðinn svo sérhæfður af öllum þessum bókaskrifum að ég efast stundum um að ég geti gert nokkuð annað. Jú, ég er dugleg að skúra, ég gæti það.“

Aftur strákarnir

Hún segist hafa beðin að lesa upp á tveimur fyrstu ljóðlistahátíðum Nýhils og fundist það merkilegra en að koma fram á þessari stuttbuxnaðbókmenntahátíð. Þú kallar hana það? „Já, beiska utangarðsdeildin talaði alltaf í gamla daga um stuttbuxnadeildina og eyðibýlið, með fullri virðingu, þetta kallaði bókmennta-Gróa hið ágæta skáld Ódegaard og strákana sem gerðu íslenskum bókmenntum þann stórgræiða sem bókmenntahátíðin er. Saklaust grín þeirra valdalaus, sem allir vonandi geta fyrirgefið – ekki bjó ég þetta til. Að vera kipt inn í þá deild seint og um síðir var ekkert sérstakt, þú skilur. Ég er stoltari af því að unga fólkið vilji hafa mig með en það sem nú er eins og ég að verða gamalt og farið að missa völd. Það sér hver heilvita maður að það er meiri framtíð í því að vera kannski vonandi ekki úreltur í því sem maður er að skapa.“

Og hvað er þá næst? Hún segir það óráðið. Hún sé alltaf að hvetja Megas til að halda áfram sögu sinni þar sem Sól í Norðurmyri lýkur en hann sé svo vinsæll núna. Þau eigi reyndar nóvelli sem sé hálfkláruð þar sem skopast sé að kvænnafrídeginum en henni hafi allstaðar verið hafnað til útgáfu. Enn sé kvenremban svo heilög á Íslandi að ekki megi skopast með hana: „Þessar konur ofsóttu á sínum tíma gamla ídealið, venjulegt fólk, falletur ofurkvenlegar lítilþægar, ofurskreyttar og þjónustusamar konur og ofurkarlmenn sem voru svona Clint Eastwood týpur og ferlega frekir alfaapar ... svo má ekki skopast með þær. Það er eitthvað að þegar má einu sinni gera grín. Það á að gera grín að öllu, það er eina leiðin til að þola álagið sem fylgir mannlífni og menningunni. Rotturnar verða að minnsta kosti að fá að krafsa.“



Í rauninni hangir Stóri dómur enn yfir. Kerlingar svoleiðis fussa og sveia ef einhver ágætur karlmaður nær sér í viðhald, eins og rétt væri enn samkvæmt lögum að hýða hann og hengja og drekkja konunni.“



Ég er stoltari af því að unga fólknið vilji hafa mig með en það sem nú er eins og ég að verða gamalt og farið að missa völd.“





jesus christ superstar

FORSALA MIÐA HAFIN
MIÐAVERÐ Í FORSÖLU 2.900,-
ALMENNT MIÐAVERÐ 3.600,-
FORSALA MIÐA ER TIL 28. DESEMBER.

Miðasala í síma 568 8000 - www.borgarleikhus.is

BORGARLEIKHÚSIÐ

Hvalur og ólukkuflugl

FALLEGI FLUGHVALURINN OG LEIFUR ÓHEPPNI

Ólafur Gunnarsson

★ ★ ★ ★

Fallegi flughvalurinn og Leifur óheppni er þriðja bók Ólafs Gunnarssonar um hugrakka hvalinn sem býr í neðansjávarhelli í Hvalfirðinum. Anna Cynthia Leplar myndskreytir ævintýrið að þessu sinni. Myndir hennar gefa ævintýrinu líf og fylgja sögunni vel eftir. Sagan segir frá samskiptum flughvalsins við villtan smáfugl frá Flórída. Fuglinn villtist frá Ameríku til Íslands, og ber nafnið Leifur óheppni öfugt við nafna sinn sem fór frá

Íslandi til Ameríku. Sagan er falleg barnasaga sem minnir okkur á að þeir stóru geta hjálpað hinum sem minni eru,



og að þeir smáu geta líka verið hjálplegir í veröldinni. Leifur óheppni hefur nefnilega séð til þess að gráðugur krókóðill hefur ekki náð að hremma Lindu litlu sem býr í fenjunum í Flórída. Þegar fallegi flughvalurinn er annars vegar getur aðeins farið vel og hann finnur framtíðarlausn á vanda Lindu litlu.

Fallegi flughvalurinn er skemmtileg og falleg barnasaga og er það ekki síst vegna vel gerðra mynda Önnu Cynthiu



Ólafur Gunnarsson rithöfundur.

Leplar. Ólafur Gunnarsson hefur farið óvenjulega leið í sögum sínum um fallega flughvalinn, með því að velja hverri sögu nýjan myndskreyti. Þannig minnir hann lesendur sína á það að ævintýrin eiga sér fleiri en eina birtingarmynd, það

eru fleiri en ein leið við að myndgera persónurnar sem búa í ævintýrunum. Í þessari sögu er þáttur myndanna og textans í góðu jafnvægi. Ævintýrið sjálft er stutt og hnitmiðað, letrið er stórt og textinn á hverri síðu yfirstíganlega langur fyrir þá sem eru að feta sín fyrstu spor sem sjálfstæðir lesendur. Á sama hátt eru myndirnar skýrar og raunsæjar mitt í ævintýrinu. Lesandum er látið eftir að leysa gátuna um það hvernig hvalurinn getur flogið. Fallegi flughvalurinn og Leifur óheppni er falleg lítil saga með ævintýrabla.

Hildur Heimisdóttir



Einar Káráson er víst alltaf skemmtilegur á barnum.

FRÉTTAHLAÐIÐ/STEFAN

Káráson fer á barinn

ENDURFUNDIR

Einar Káráson

★

Ekki hefur Káráson haft mikið fyrir því að henda inn handriti að Endurfundum, smásagnasafni sem telur sextán smásögur. Einar er einn allra bestu rithöfundur þjóðarinnar, frábær sagna- maður og við aðdáendur hans hljótum einfaldlega að gera meiri kröfur til manns sem sent hefur frá sér snilldarverk á borð við Þar sem djöflaeyjan rís (1983), Heimskra manna ráð (1992) og Storm (2003). Svo lítið er í þetta lagt að draga verður þá ályktun að Einar sé með stórvirki í smíðum. Og til að kaupa sér frið frá útgáfunni hefur hann líklega haft með sér ritara út á næstu krá. Romsað þar uppúr sér nokkrum sögum eftir minni. Sennilega hefur Jakob Frimann setið á næsta borði. Og teipið verið í gangi meðan Einar skrap á barinn. Því ein sagan – Dýrin í garðinum – er umgjörð um þrautþendar sögur af Ríngó þegar hann mætti á Atlavíkurbátinn fyrir um aldarfjórðungi. Jú, um humarinn (en Ríngó étur ekkert sem skrífur), um rándýra konnann sem Ríngó blandaði með kóki og þegar Ríngó var tekinn í misgripum af drukknum hátíðargesti sem gamli smíðakennarinn á Eiðum. Sögumaður þeirrar sögu er ferðamálafrömuður sem starfar tímabundið við Sædýrasafnið í Hafnarfirði og segir jafnframt frá því þegar aparnir drulla í lófann á sér og grýta í gestina. Nei, Einar. Comm-on. Þora ritstjórnir á Máli og menningu orðið ekkert að segja við þig?

Einar Káráson er fyrst og fremst skáld- sagnahöfundur. Virða verður honum til vegs að hann hefur fengið við allar tegundir sagnalistarinnar. Og sem einn virtasti höfundur þjóðarinnar lagt sitt af mörkum við að bakka upp oft vanmetin skáldskaparform. Hann hefur auk skáldsagna sent frá sér ljóðabækur, barnabækur, æfissögur, ferðasögur og smásögur. Margt frábærlega gert en efast verður um að Einar myndi senda frá sér eins illa grundaða skáldsögu og smásagnasafnið Endurfundir er. Í grófum dráttum má flokka smásögur í tvo flokka: þær sem búa yfir afhjúpanandi og óvæntum endi sem varpa ljósi á gjörðir og líðan sögupersóna og svo svipmyndir, brot úr stærri sögum nánast án upphafs né endis. Þessu blandar Einar saman og má finna sögur af báðum tegundum í Endurfundum. Betra hefði verið ef hann hefði einbeitt sér að annarri tegundinni og látið reyna á formið til hins ítrasta. Annað sem gerir safnið ruglingslegt er að ýmist eru sögumenn sagnanna uppdiktaðar persónur frá grunni eða kunnuglegri. Sem sagt rituhöfundurinn Einar Káráson. Og þar er Einar bestur. Þannig fara lesendur í athyglisverða upp- lestrarferð til Molde í Noregi í fylgd Einars og Margrít Sandemo í sögunni Húsafyllir. Og í bestu sögunni, Búbónisbræður, til Dalvíkur þar sem Jónas heitinn Árnason er lykelpersóna.

Nú er ekki eins og það sé leiðinlegt á kránni með Einari. Svo létt veitist honum að segja sögur þar sem undirliggjandi er oft urrandi grár húmorinn. Hann hefur lítið sem ekkert fyrir því. En í stjórnustríðinu sem bókadómar eru verður hann fórnarlamb sjálfs sín, eigin stórvirkja og fær ekki nema eitt kvikindi.

Jakob Bjarnar Grétarsson

Menn komast langt samt

NONNI OG SELMA: FJÖR Í FYRSTA BEKK

Brynhildur Þórarinsdóttir

★ ★ ★ ★

Öll börn hafa þörf fyrir að geta borið sig saman við önnur börn og að geta samsamað sig persónum í bókum og sögum. Það gildir nú líklega um flesta fulloröna líka. Strákarnir rétta sig í sætinu ef söguhetjan er strákur og stelpurnar að sama skapi ef söguhetjan er úr þeirra hópi. Nú er það svo að stærsti hluti barnabóka skartar hraustum og heilbrigðum söguhetjum. Stundum eru í aukahlutverki börn sem stríða við fötlun af einhverju tagi, en þau börn eru sjaldnast aðal söguhetjan. Þessi staðreynd er kveikjan að bók Brynhildar Þórarinsdóttur, Nonni og Selma: Fjör í fyrsta bekk.

CP-félagið á Íslandi hvatti höfundinn til þess að skrifa bókina og studdi framtakið, eftir því sem fram kemur á titilsíðu.

Bókin segir frá ævintýrum tveggja krakka sem eru að hefja nám í



Brynhildur Þórarinsdóttir var fyrir á þessu ári valin bæjarlistamaður Akureyrar. Þá hefur sögunni af Nonna og Selmu verið lokið.

grunnskóla. Þau reynast eiga sama afmælisdag og verða perluvinir. Nonni er önnur aðalpersónan, hann er hreyfihamaður, en það er það eina sem sker hann úr hópi annarra barna sem eru að byrja í grunnskóla. Selma og Nonni lenda í ýmsum ævintýrum í bókinni og eru uppátækjasamir og skemmtilegir krakkar. Sagan er að mestu leyti

raunsæ og heldur skemmtileg. Sögupersónurnar ljúfar og góðar. Helst að afi Nonna, sem er pirraður á ríkistjórninni og gefur kvefuðum börnum koniák, hleypi lífi í söfnuðinn. Kennari barnanna í sögunni er ofurgóður og skilningsríkur, alltaf tilbúinn til þess að sveigja kennsluáætlunina í samræmi við það sem upp kemur í lífi barnanna.

Hildur Heimisdóttir

Eftir að sögunni sleppir

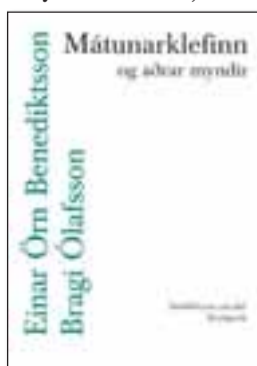
MÁTUNARKLEFINN OG AÐRAR MYNDIR

Einar Örn Benediktsson & Bragi Ólafsson

★ ★ ★ ★

Lítill bók sem leynir á sér; 32 myndir sem skiptast jafnt í teikningar og texta (örsögur). Teikningarnar eftir Einar Örn en textinn eftir Braga – hér verður einblínt á hann. Sögurnar eru myndir úr hversdagslífinu og minni skáldsins, stíllinn er meitlaður sjálfhæðinn frásagnarstíll þar sem hið ljóðræna birtist í myndinni sjálfri og skáldlegri hugvekju hennar, sjónarhorninu og óvæntum viðmiði skáldsins, fremur en (flóknu) skáldskaparmáli eða tilfinningalegu áreiti. Mjög meðtækilegur skáldskapur, hnyttinn og andríkur, högvær og tilgerðarlaus en undirtónninn stríður og ómar hæst og vaxandi eftir að sögunni sleppur.

Skáldið hrópar ekki erindi sitt – sem er í senn lýrískt og samfélaglegt – er yfirlætislaus málsvari þess að gildi textans sé huglægt og sjálfstætt og liggja í innra sköpunar- aflu skáldskaparins (sem síðan orkar líka út á við í samfélaginu) fremur en boðskap hans í beinu orði, þótt því sé víða vísað beint að ytri veruleika; sam-



félagi lesandans. Náskyld eru tók höfundar á tilvistinni og sífugum tilgangi hennar; þótt sögumaðurinn beini orðum sínum beint að skáldinu – sem spyr án þess að fá svar (16) og stígur næsta skref inn í óskrifða ævi (9) – er afl þeirra óbundið og falíð í þeim sjálfum en ekki viðbrögðum skáldsins innan sögunnar.

Lífið í sögunum áður en þeim sleppir (og áður en þær hefjast) er nefnilega svoltið eins- og Geysisgos; ófyrirséð bið tímunum saman í tvísýnni kyrrð og síðan allt í einu alveg fyrirvaralaust þá gerist ... ekkert. Nema kyrrðin fær nýja merkingu og kemst á hreyfingu af því hún heldur áfram. Svo gýs auðvitað á heimleiðinni, að minnsta kosti í hugar- um þar sem gosið rýfur þá alveg nýja kyrrð.

Slíkt gos á sér raunar stað strax í upphafi bókar þar sem nakinn



Bragi Ólafsson rithöfundur.

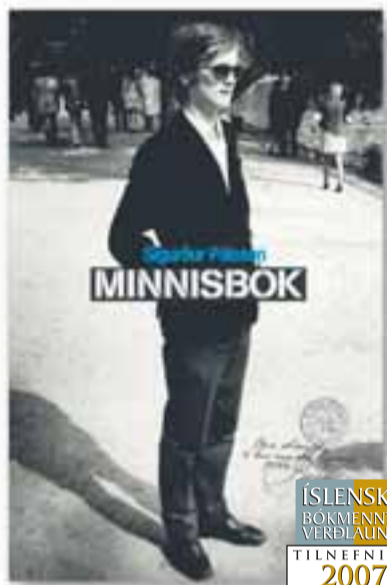
svæfingarlæknir fer í „spadseretur“ í Öskjuhlíðinni á skírdegi löngu eftir að sögunni lýkur og hótar með því lesandanum að rjúfa kyrralíf myndarinnar einnig utan bókar; sækja lesandann jafn- vel heim (af því allt tekst að lokum (38)) og raska ró hans með galdri skáldskaparinn sem „svífur um“ í hreyfimynd bakvið orðin og „heldur fyrir honum vöku“ (11) þótt blekkingin sé líðin. Þannig sigrar skáldskapurinn andartakið og þess vegna getur

Gísli Ágúst farið í mátunarklefan (7) og bæði brotið strætisvagna- skýlið gegnt Árnastofnun (16) og luktirnar í Bakarabrekkunni 130 árum áður (36) í sama „spadseretur“ ef hann vill – og jafnvel líka gluggana í Álfheimablokkinni í bókinni við hljóða (Sjónvillun Óskars Árna bls. 31); þar liggur aflið en ekki innan ramma myndarinnar.

Efnisþræðir bókarinnar eru að öðru leyti ofnir úr orðlögðum flækjum sem allir rata í áður en yfir lýkur; tilvistarlegum spurningum um mannsæðlið og samhengi hlutanna. En þótt bókinn skjóti lífinu ref fyrir rass með brellum skáldskaparins og úthluti honum þar með bæði sjálfvirku byssuleyfi og sjálfstæðri tilvist, deilir hún því engu að síður með lífinu að þar er engin svör að finna fyrr en eftir að sagan er öll og andinn gosinn. Sigurður Hróarsson

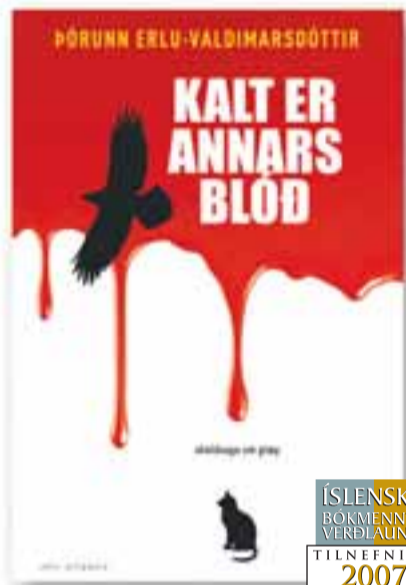


VIÐ ÓSKUM HÖFUNDUM INNILEGA TIL HAMINGJU



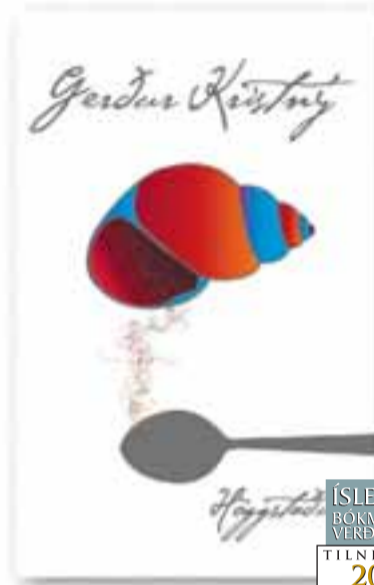
ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Þetta er unaðsleg bók.
Hafi höfundur og útgáfa
innilega þökk fyrir.“
Silja Aðalsteinsdóttir / tmm.is



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Þetta er enginn venjulegur
krimmi ... spennandi, fyndin
og alvarleg allt í senn.“
Jón Yngvi Jóhannsson / Ísland í dag, Stöð 2



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Á þessari bók er engan höggstað
að finna, varla veikan blett, ljóðin
eru falleg, yfirveguð og djúp, þau
síast inn í hugann og sveima
þar eftir að lestri lýkur.“
Steinunn Inga Óttarsdóttir / Morgunblaðið



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Einn af fremstu rithöfundum
þjóðarinnar um þessar mundir.“
Úr Reykjavíkurbreffi Morgunblaðsins



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Hrikalega flott bók.
Pétur eins og hann gerist bestur.
Þórbergur eins og hann
gerðist verstur ... og manni
getur ekki leiðst.“
Þröstur Helgason / Lesbók Morgunblaðsins



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

Einstök bók um ævi og starf þessa
litrika listamanns.



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Þetta er bók sem maður
myndi halda að breytti
hverjum lesanda
í andrúkan ljóðtúlkanda.“
Þröstur Helgason / Lesbók Morgunblaðsins



ÍSLENSKU
BOKMENNTA
VERÐLAUNIN
TILNEFNING
2007

„Stórmerkileg saga
... Þær renna svo glæsilega saman,
Vigdís og Bibí, í þessari sögu.“
Katrín Jakobsdóttir / Mannamál, Stöð 2



FORLAGIÐ

www.forlagid.is

Þjakaður af gráa fiðringnum

HLIÐARSPOR

Skáldsaga eftir Ágúst Borgþór Sverrisson

★ ★ ★

Ævisöguleg bókmenntarýni er geld. Í stað þess að skoða hvort bókin standist á eigin forsendum, hvort lesandi finni sig í textanum fer mest fyrir ævisögulegri rýni hjá þeim sem nú eru mest áberandi í bókaumfjöllun. Stanslaus leit eftir höfund sjálfum í textanum. (Hvers á Böðvar að gjalda?) Eins og fólk sé ofviða að greina á milli sögumanns og höfundar. En mönnum er vorkunn. Yngsta kynslóð höfunda hefur undanfarið gert tilraunir til að má út skil milli skáldskapar og veruleika með tengingu við netskrif og tölvupóst-samskipti. Best hefur til tekist hjá Kristjöni Kormáki í Frægasti maður í heimi sem kom út fyrir þremur árum – bók sem tengist einmitt Ágústi Borgþóri Sverrissoni með óbeinum hætti. Þó Ágúst sé að ýmsu leyti gamaldags rithöfundur hvað varðar stíl og tilheyrir ekki beint þeim hópi rithöfundar veitist erfitt að hafna ævisögulegri nálgun þegar hann á í hlut. Ágúst Borgþór er meðal þekktari blogg-ara landsins, oft kallaður „Bloggþór“ á netinu og vakti athygli á dögnum þegar hann hótaði því að ef ný bók hans Hliðarspor seldist

í undir 350 eintökum myndi hann hætta að blogga. Hvernig sem fer með það ætti Ágúst Borgþór að velja því vandlega fyrir sér. Ef honum er alvara með að elta rithöfundadrama sína. Sá sem þetta skrifar fer af og til inná bloggsíðu hans og kannast við ýmsa þætti persónulegs og einlægs bloggs hans í bókinni: Kaffihúsaráp, margvíslegt bauk við skriftir, matarfíkn, dálæti einnar persónunnar á progrokki Yes, ýmis atriði úr hversdagslífinu svo sem að hengja uppúr vél (ekki síst þar sem vel tekst til í skáldsögunni) og svo framvegis. Því er það svo að óhjákvæmilega skýtur Ágúst Borgþór sjálfur stöðugt upp kollinum í sögunni sem virkar trúfandi á ágæta persónusköpun sem er annar aðall umræddrar bókar.



Ágúst Borgþór Sverrisson rithöfundur. FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

Aðalpersónur eru þrjár: Daníel og Árni eru miðaldra menn, giftir, kúgaðir af aðstæðum og eiginkonum, félagar frá fornu fari sem fást við skriftir hvor á sinn hátt. Báðir eiga í tilvistarkreppu, þjakaðir af gráum fiðringi, en þeir, og lesandinn þar með, þurfa að glíma við spurningu um hvort kynlíf án tilfinninga eða ást án snertingar sé verri – já, eða betri eftir atvikum? Að auki hvort vændi sé óumdeilanlega og í öllu falli niðingsháttur gegn konum? Þriðja aðalpersónan er Elín, 25 ára bókmenntafræðinemi sem starfar í bókabúð. Sagan er vel grunduð, snjöll að byggingu og kallast ýmsir þættir skemmtilega á. Daníel starfar sem ritstjóri tímarits. Til hans leitar Hallgerður, ung kona sem vill birta grein, uppsðuð úr BA-ritgerð sinni sem fjallar um vændi. Daníel líst vel á en vill fá viðtal við vændiskonu með greininni. Hallgerður er hins vegar ófrávikjanlega þeirrar skoðunar að

merkilegra sé að heyra í glæpamanninum kaupanda vændisins. En kannanir sýna að þeir eru einkum giftir karlmenn á miðjum aldri. Daníel, giftur á miðjum aldri, fer á stúfana og ballið byrjar. Höfundurinn hefur sent frá sér fimm smásagnasöfn og nýtir sér þá verkþekkingu með ágætum í bók sem flokkast eiginlega öllu heldur sem „novella“ en skáldsaga – þræðir fléttast saman með óvæntum hætti. Ýmsar eftirtektarverðar og jafnvel spaugilegar aukapersónur koma við sögu. Sonur Daníels er til dæmis einksonar blanda af einkennum sem maður telur sig þekkja í skáldspírurum Nýhil-hópsins og Ágústi Borgþóri sjálfum. Og oft bregður fyrir meitluðum texta: „Árni velti því stundum fyrir sér hvaða verkefnum svo háaldraður og veikburða maður gæti yfirleitt sinnt einn síns liðs inni á lítilli skrifstofu. Gat það hugsast að hann sæti þarna hálfan dag-

inn án þess að gera nokkurn skapaðan hlut? Að sérhver vinnudagur væri í raun einungis táknræn hylling æfistarfsins?“ (bls. 63) Þá má segja að í blautlegum lýsingum takist Ágústi Borgþóri betur upp en flestum íslenskum höfundum sem fengist hafa við slíkt þeirra sem þessi ritdómari hefur lesið. Líkt og Ágúst sé þrautþjálfaður sem slíkur penni. En eins og höfundur skrifar af mikilli og ágætri tilfinningu um tilvistarkreppu miðaldra karlkyns söguhetja sinna verður þriðja aðalpersónan ekki eins sannfærandi. Ágúst Borgþór er nákvæmur textagerðarmaður og því verður það beinlínis kaudóskt þegar hann nauðgar stafsetningarvillum inn í tölvupóst-skeyti Elínar til Árna – sem er fremur ódýrt bragð í persónusköpun. Lesandinn, sem í þessu tilfelli er einmitt miðaldra karlmaður líkt og höfundur, nær ekki æskilegri tengingu við sögu Elínar. Og líklega er það nákvæmlega þar sem Hliðarspor klikka. Því þó höfundur geri sig góðu heilli hvergi sekan um að taka afstöðu til þeirra athyglisverðu síðferðisspurninga sem bókin veltir upp mun drjúgur hluti lesenda taka fyrirfram-gefna afstöðu til þeirra. Sem er synd.

Jakob Bjarnar Grétarsson



Skáldkonan Gerður Kristný á bæði ljóðabók og barnasögu á bókamarkaði þessa dagana. FRÉTTABLAÐIÐ/VALLI

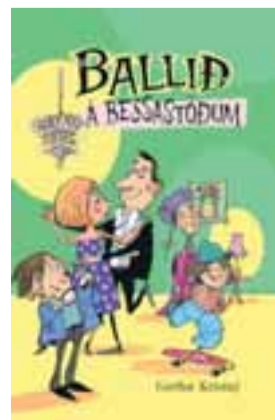
Hressandi lesning

BALLIÐ Á BESSASTÖÐUM

Höfundur: Gerður Kristný
Myndskreytingar: Halldór Baldursson
★ ★ ★ ★ ★

Íslenskir krakkar rétt eins og aðrir hafa heyrt og lesið fjölda allan af sögum af kóngum og drottningum og þeirra fólki þrátt fyrir að ekkert sé hér konungsríkið. Gerður Kristný sendir nú frá sér sína fimmtu barnabók en þar beinir hún sjónum sínum að embætti forsetans. Söguhetjan er forseti Íslands, en þó enginn þeirra sem hefur hlotið þjóðkjör. Forsetinn í bókinni er einmana í embættinu og langar í raun og veru meira að vera grófstjóri. Í upphafi bókarinnar er hann heldur leiður yfir aðstæðum sínum en horfist í augu við embættið, skyldur sínar og væntingar eftir því sem á sögum líður. Þrátt fyrir að forsetinn í sögunni gegni æðsta embætti landsins er hann bæði uppátækjasamur og tilfinningaríkur. Fullorðinslífið er víst sjaldnast spennandi og því ákveðin hughreysting fyrir lesendur að jafnvel forsetar geta verið með barnssál. Sagan er ærslafull og rík af ævintýrum en allir staðhættir eru í samræmi við þá sem við þekkjum í tengslum við embætti

forsetans, Bessastaðir og forsetaskrifstofan á sínum stað. Halldór Baldursson myndskreytir bókina og á ríkan þátt í heildarmynd hennar. Myndirnar eru fullar af lífi og undirstrika kímni textans með sérlega vel gerðum hætti. Halldór hefur myndskreytt fjölda barnabóka á undan þessari og fyrir löngu skipað sér í röð þekktustu skopmyndateiknara landsins. Í lok bókarinnar eru teikningar af öllum forsetum lýðveldisins og upplýsingar um forsetatíð þeirra. Þannig tengjast teikningarnar, rétt eins og textinn, raunverulegum upplýsingum um embætti forsetans. Stór þáttur í sögunni eru þau bréf sem forsetanum berast frá fólkinu í landinu. Bréfin brjóta upp form sögunnar bæði hvað varðar innihald og útlit. Fólk í landinu vill gjarnan fá forsetann til þess að koma og vera viðstaddan ýmsar uppákomur auk þess sem það hefur áhyggjur af honum sjálfum. Ballið á Bessastöðum er skemmtileg lesning, sem vel er hægt að mæla með fyrir hressa byrjendur í lestri. Hún er með góðu letri og tvöföldu stafabili sem er gott er fyrir þá sem ekki hafa náð fullri þjálfun í lestri. Efnistökin gera það að verkum að bókin er upplögð sem umræðugrundvöllur um hvaða erfiðleikar stöðja að þeim sem eru einir í embætti og geta ekki ráðfært sig við neinn í sömu sporum. Ballið á Bessastöðum er hressandi lesning um æðsta embætti landsins. Hildur Heimisdóttir



Svör við spurningum Ara

SJÓNVIILLUR

Óskar Árni Óskarsson

★ ★ ★ ★ ★

Bókin lætur lítið yfir sér, 27 óruttar „ljóðrænar“ sögur í einföldu samtalsformi á stíl-hreinu talmáli. Enginn sögumaður, enginn ljóðmælandi, bara persónur sem birtast og hittast fyrirvaralaust í raunverulegu rými (ekki á sviði) og hefja samræðu. Sögurnar (sem ég kys að kalla svo) eru ekki ljóðrænar í þeim skilningi að þær laði fram tilfinningalega innlifun, heldur í þeirri merkingu að þær ögra raunveruleikanum sem þær gerast í með blekkingu skáldskaparins þar sem sjónvillur eru raunverulegar. „Galdurinn við listina að blekkja er sá að skapa hugsunarvillu“ segir Aristóteles í bók sinni um skáldskaparlistina og þaðan er sjónhending að hljóð- og sjónvillu. Sögurnar eru öðrum þræði tilbrigði við þessa fornu glímu og þá ekki síður stílbrigðin kennsl og hvörf sem höfundur fer listi-

lega með – og kannar í verki hvort koma má frásagnarheild (upphafi, miðju og endi) fyrir í örsögu í beinni ræðu – kannar þann möguleika til hins ýtrasta. Sögurnar á bls 9, 11, 17, 19, 23 og 26 eru t.d. allar (öðrum þræði) leikur með kennsl og hvörf – þar sem fortíðin, oftar en ekki, stekkur úr fylgsni, ljóstrar upp og umhverfir. En ekki síður vakir það fyrir höfundi að reyna þanþol fjarstæðunnar og þá spurningu Ara (sem er ei auðvelt að svara) hvort fari



Óskar Árni Óskarsson skáld. FRÉTTABLAÐIÐ/VILLI

betur í skáldskap „það sem er sannfærandi en ógerlegt eða hitt sem er ósennilegt en gerlegt“ eða einhver önnur blanda, og hvað sé líklegast til að „vekja skelfingu og vorkunn“ (snerta streng og hafa áhrif). Ekki misskilja mig; sögurnar í þessari bók eru umfram allt afspyrnuskemmtilegar og atburðir þeirra handan orða víða þannig að maður hlær lengi og upphátt einsog að heilli skáldsögu (albesta dæmið bls. 27) eða sýpur hveljur (8) eða hvort tveggja (29). Þetta er ein fyndnasta bók sem ég hef lesið á árinu; spaugilegustu atvikin eiga sér stað eftir að sögunum lýkur og hugarflugi lesandans þar

engin takmörk sett. Ari heldur því fram að sé eitthvað fjarstæðukennt fellt inn í sögu „á nógu sannfærandi hátt“ þá taki lesandinn það gilt, jafnvel þótt það sé „fáranlegt“. Í nákvæmlega þessu felst áskorun bókarinnar og sigurinn felst í því að „fáranleikinn“ og furðurnar eru þar ekki ímyndun, ekki draumur eða tákn – ekki skáldveruleiki sem lesandinn verður að yfirfæra – heldur þekktanlegur og áþreifanlegur nútími, raunverulegri en raunsæislegt bíó, sem stígur og hnígur frá því „ótrúlega“ (5, 24, sem eru „hljóðvillur“) og „ósennilega“ (7, 14, 16, 21) að því „ógerlega“ (6) og „fáranlega“

(13 Sjónvilla, og 18), og spretta af ástæðu sem er „sýnileg“ innan ljóðsins þótt hún geti verið um að villast. Furður bókarinnar, fjarstæður og „tilviljanir“ eru „sannfærandi“ og trúverðugar af því að lesandinn (dómarinn) finnur að þær eru „felldar inn í“ atburðakeju sem „gæti gerst“ og er að gerast í raunveruleikanum (ef vill); ofsa-akstur tækninnar (13) og erfðavísinda (18) – á 21. öld mun Eyrnastór (18) aka vél- arlausum bíl (13) víðar en í leikfangalandi. Sögurnar sviðsetja brot af líðandi stund en sannfæra lesanda sinn þó ekki síður með því forna bragði skáldskaparins að styðja „skáldaða orsök“ (t.d. einhvern fánleika) með „sannri afleiðingu“ (raunveru) þar sem lesandinn trúir orsökinni af því útkoman er „rétt“ (sbr Ara) og hefur það heldur sem sannara reynist – og jafnvel þótt hvorugt sé satt (og þá er næsta spurning hvort sá fróði sé ekki bara mýta eins- og hinn á selnum). Sigurður Hróarsson

MYNDLIST SÍFELLT DÝRARI

Senn lýkur uppboðahrinu hjá stóru uppboðshúsunum austan hafs og vestan og þótt niðurstöður liggi ekki fyrir frá nokkrum stórum uppboðum í næstu viku er ljóst að verð á málverkum eftir hin stærri nöfn frá síðustu öld hækkar og hækkar. Christie's, Sotheby's og Philips de Pury seldu í nóvember myndlist fyrir áður óþekkta upphæð, 948 milljónir dala. Hræringar á fjármálamörkuðum höfðu engin áhrif á markaðinn nema síður væri, sjóðir og fjársterkir einstaklingar líta á verk eftir tiltekna listamenn sem örugga fjárfestingu. Hafa uppboðshúsin ekki séð önnur eins verð síðan markaður með myndlist náði hámarki á tíunda áratugnum. Á uppboðum nóvember seldust 83 prósent verka.

Málverk eftir írsku málaranum Francis Bacon,

Second Version of Study for Bullfight No. 1, var slegið á 46 milljónir dala hjá Sotheby's. Sjálfsmýnd hans á sama uppboði seldist fyrir 33 milljónir dala. Meðfylgjandi listi sýnir hvaða listamenn fóru á hæstu verðum í nóvember: Francis Bacon, Andy Warhol, Mark Rothko sitja efst á listanum, Untitled (Red, blue, orange) eftir bandaríska málaranum Mark Rothko seldist á 34,2 milljónir dala og eitt þrettán málverka Warhol af Liz úr eigu Hugh Grant leikara fór á 23,6 milljónir.

Höggmyndir eða þrívíð verk eru líka seld á þessum uppboðum og þar er líka mikil hreyfing á fjárhæðum sem gefnar eru fyrir verk tiltekinnna höfunda: Hanging Heart (Magenta/Gold) eftir Jeff Koon fór á 23,6 milljónir hjá Sotheby's og sló metið frá í vor þegar hæsta verð var gildið fyrir verk eftir núlifandi listamann, en þá seldi Sotheby Lullaby Spring eftir Damien Hirst. Metverð fékkst einnig fyrir verk eftir John Chamberlain, Anish Kapoor og Richard Serra, svo menn geta litið Áfanga hans í Víðey með verðmerki í huga þyki það betra. Verk eftir eldri höfunda halda sinni stöðu, Picasso, Calder og Modigliani seldust vel.

Kínversk verk eftir lifandi málara hafa farið háu verði á uppboðum bæði í Asíu og Ameríku á síðustu misserum: Zhang Xiaogang er í miklum metum en eitt verka úr röð hans Family Portrait seldist fyrir skömmu á tæpar 5 milljónir dala. Hann mun eiga verk á sýningu Listasafns Akureyrar í vor á Listahátíð. Tekið er eftir að svokallaðar dagsölur eru teknar að velta stórum upphæðum, sem hafa verið bundnar við kvölduppboðin. Dagsala Sotheby's í síðustu viku sló met; þar fóru verk fyrir 102 milljónir dala enda í boði verk eftir Gerhard



Richter, Robert Indiana, Andy Warhol og Takashi Murakami, Warhol þeirra Japana. Tekið er eftir að þátttaka í uppboðum er nú alþjóðleg, ræður þar tilkoma netsins og boð um síma. Bandaríkjamenn er enn fyrirferðarmestir á uppboðum. Þeir áttu 55 prósent boða hjá Sotheby's í síðustu viku.

FRANCIS BACON
1909-1992: SEC-
OND VERSION OF
STUDY FOR BULL-
FIGHT NO. 1. 200
x 147,7 sm. Olía á
striga 1969.

MYND: SOTHEBY'S IMAGES

- pbb

Topp tíu listinn í seldum verkum síðasta mánaðar.

Francis Bacon, Second Version for Bullfight. Nr. 1. \$45,961,000

Mark Rothko, Untitled (Red, blue, orange) \$34,201,000

Francis Bacon, Self Portrait \$33,081,000

Jeff Koons, Hanging Heart (Magenta/Gold) \$23,561,000

Andy Warhol, Liz \$23,561,000

Mark Rothko, No. 7 (Dark Over Light) \$21,041,000

Willem De Kooning, Untitled XXIII \$19,921,000

Lucian Freud, Ib and Her Husband \$19,361,000

Andy Warhol, Elvis 2 Times \$15,721,000

Andy Warhol, Self Portrait (Green Camouflage) \$12,361,000

Björn Ingólfsson

VASAST í öllu

Endurminningar Sveins í Kálfsskinni



ÆVISAGAN Í ÁR!

Hér segir Sveinn á Kálfsskinni frá því þegar hann:

- var fóðurmeistari á dönskum búgarði og vann með amerískum indíánum á Keflavíkflugvelli
- var tekinn í landhelgi í Jórdaníu á ólöglegri siglingu á seglbretti
- svaf í svítu á diplómatahoteli í Berlín og lá úti í grenjandi stórhrið, einn og týndur uppi á öræfum Íslands
- ók í brynvörðum bíl um Bronx og Harleem og sat á spjalli við þriggja kvenna ættarhöfðingja í Afríku
- bjó til bæði flugvöll og stöðuvatn upp á eigin spýtur
- seldi ferðamönnum allt frá slori og fjósalykt upp í þyrluferðalög

Þetta og margt fleira í þessari bráðskemmtilegu ævisögu Sveins á Kálfsskinni; ævintýramannsins sem aldrei hefur séð eftir neinu og ætlar, hvað sem hver segir, að byggja kláfferju upp á Vindheimajökul áður en yfir lýkur.



BÓKAÚTGÁFAN HÓLAR

MENNINGIN ER STEYPA, STÁL OG GLER

Fjárfestingar í nýjum byggingum til menningarstarfsemi eru miklar í íslensku samfélagi þessi misserin. Skammt er síðan kynnt var hugmynd um byggingu óperu í Kópavogi, tónlistarhús rís upp úr landfyllingum undan Arnarhóli og áfram heldur áætlun sem Björn Bjarnason hratt fram í sinni tíð í menntamálaráðuneyti. Ætla má að yfir 20 milljarðar fari í nýja kynslóð húsa á næstu árum.

MENNING PÁLL BALDVIN BALDVINSSON

Af þessum framkvæmdum er Tónlistar- og ráðstefnuhús stærst, 28.000 fermetrar, byggt og rekið af sérstöku fyrirtæki með fjármagn sem ríki og borg leggja til vandlega skilgreint í samningum við aðila. Erfitt er að greina milli tónlistaraðstöðu og ráðstefnureksturs en reyndir menn skjóta á að þriðjungur þessa mannvirkis fari undir ráðstefnur, tveir þriðju verði undir tónlist. Húsið kemst í notkun í árslok 2009.

Áætlað var 2005 að húsið kostaði 12,5 milljarða. Verðbólga hækkar það verð fyrir höllina, en erfitt er að fá fasta tölu í þeim fjármagnsflaumi sem rennur nú í Tónlistarhúsið. Mannvirkni er enda miklu stærri framkvæmd en menn grunar ef litið er á teikningar: stórt hótél rís við rætur Arnarhóls og nýjar aðalstöðvar Landsbankans, auk annarra bygginga.

Á þessu stigi er ógreiningur að sjá hver kostnaður verður vegna uppbyggingar í fjörunni við Arnarhól og ef marka má fréttir hugsa menn nú Geirsgötu í stokk. Sá Geir bjó til orðið peningalykt yfir grútarbræluna úr fjörunni ætti að vera sæll. Í fjöru Reykjavíkur renna tugir milljarða næstu misserin. Tónlistarhús endar í yfir 13 milljörðum ef vel tekst til.

Nýju félagsheimilin

Ríkisstjórn ákvað í ársbyrjun 1999 að endurskoða lög um félagsheimili frá 1970: „Rannsóknir á þróun byggðar og búsetu í landinu leiða í ljós, að aðstaða til menningarstarfsemi og þróttmikið starf í menningu og listum ræður miklu um afstöðu fólks til þess, hvar það kys að búa,“ sagði í tillögunni. Í febrúar 2003 voru settar 1.000 milljónir til byggingar menningarhúsa í samvinnu við sveitarfélög. Síðan er mikið vatn runnið til sjávar: Á Ísafirði er framkvæmdum að mestu lokið, á Akureyri er stór bygging að rísa úr jörð, á Egilsstöðum huga menn að þarfagreiningu fyrir slíkt hús. Sunnanlands og á Reykjanesi eru menn teknir að hugsa sér til hreyfings.

Ísafjörður

Ísafirðingar fóru snemma af stað: 2003 gera þeir samning við ráðuneytið og þá var áætlað í menningarhús 418 milljónum. Í stað þess að reisa nýtt hús var ákveðið að endurbýggja og endurnýja þrjú hús: Edinborgarhúsið, gamla sjúkrahúsið og tónlistarskólalúsið. Við þá upphæð hafa bæst aukafjárveitingar auk framlags félagasamtaka. Er ekki óvarlegt að 5-600 milljónir liggi í framkvæmdinni. Og nú ætla Bolvíkingar að byggja.

Akureyri

Menningarhúsið á Akureyri er í byggingu. Í samræmi við samkomulag ráðuneytis og bæjarstjórnar var skipuð verkefnisstjórn, til að gera tillögu um starfsemi í fyrirhuguðu menningarhúsi, rýmisáætlun og tímaáætlun um framkvæmdina. Einnig skyldi gera kostnaðaráætlun og miða við að heildarkostnaður yrði ekki meiri en 1.200 m.kr. Á síðari stigum var fyrirhuguð nýting endurskoðuð og skyldi húsið



Hugsýn um Tónlistarhúsið í Reykjavík sem mun gerbylta Kvosinni í Reykjavík og kallast skemmtilega á við samkomuhúsið við Tjörnina sem átti 1897 að duga Reykvíkungum í 100 ár.



Menningarhúsið á Dalvík sem Sparisjóður Svarfdæla kostar. Einu dæmin um einkaframkvæmdir í þessum geira eru á Dalvík og í Reykjavík þar sem Portus reisir að hluta fyrir sinn kostnað Tónlistarhúsið.

vera með sal til leiksýninga og tónlistarhalds, en jafnframt hýsa tónlistarskóla.

Nú er kostnaður við uppbygginguna uppreiknaður í 2,4-2,5 milljörðum og framreiknað má áætla að það kosti 3 milljarða. Það er 7.413 fermetrar og verður vígt um sumarmál 2008. Með húsinu verður gerbreiðing á samkomuhaldi á Akureyri sem til þessa hefur verið bundið við gamalt samkomuhús, kirkjur, íþróttahús og sali til annarrar notkunar.

Hérað og suður um

Austur á landi hafa verið miklar framkvæmdir og þar kusu menn að dreifa fjármagni til styrktar menningarbyggingum á nokkra staði. Í vikunni kom saman stýrihópur vegna menningar og stjórnsýsluhúss sem þar er í undirbúningi og er efst á dagskrá að gera þarfagreiningu fyrir bygginguna undir stjórnsýslu fyrir Hérað og aðstöðu með sviði og áhorfendasal. Ekki liggur því fyrir hversu miklu fé verður eytt í nýjar byggingar til menningarstarfsemi á Egilsstöðum, en áætla má að húsið kosti milli 2-500 milljónir.

Á Suðurlandi eru menn enn að deila um hvar beri að reisa menningarhús. Vestmannaeyjar hafa heimitað það en Arborgarmönnum er það ekki laust í hendi. Þá hefur heyrst að Reykjanesbær vilji fá sinn hlut réttan. Á þessum stöðum er líkleg niðurstaða fyrir en seinna.

Dalvík

Sparisjóður Dalvíkur afréð fyrr á þessu ári að kosta byggingu á nýju menningarhúsi þar á staðnum. Var sú ákvörðun tekin vegna góðrar rekstrarniðurstöðu ársins á undan. Húsið mun hýsa skjala- og bókasafn en jafnframt er þar salur til tónlistarflutnings sem tekur 200 gesti. Framkvæmdir hófust síðsumars og er fyrirhugað að taka húsið í notkun um mitt ár 2009. Í upphafi var áætlað að húsið kostaði fullbúið 200 milljónir en Friðrik Friðriksson hjá Sparisjóði Svarfdæla segist vera þess viðbúinn að húsið kosti meira: „Við tökum á því þegar þar kemur.“ Þá verður húsið afhent sveitarfélaginu til reksturs. Tiltæki þeirra sparisjóðsmanna er einstakt í uppbyggingu menningahúsa hér á landi sem flest eru reist fyrir sameiginlegt fé.

Er ekki hægt að finna neitt dæmi í því mikla uppbyggingarstarfi sem nú á sér stað um allt land.

Kópavogur

Óperuhús í Kópavogi kynnti Gunnar Birgisson sumarið 2005 og kom öllum á óvart. Nú er málið komið á rexpól: Þremur arkitektastofum er boðið að keppa um hönnun óperuhúss í Kópavogi og gert skylt að eiga samstarf við reynda erlenda hönnuði. Salur skal taka 800 gesti í bogadregnum sal með tvennum svölum og hafa hefðbundna óperusalslög, skeifu eða áthyrningsform, vera að breidd 24 m. Gert er ráð fyrir sviðsturni yfir aðalsviði með fullbúnu lyftikerfi 20 m frá sviðsgólfi og 7 metra hæð á sviðsopi. Gert er ráð fyrir 90 fermetra hljómsveitargryfju.

Á þessu stigi er erfitt að átta sig á hvað húsið mun kosta. Raunar er óskynsamlegt að slá á slíka tölu meðan unnin er hugmyndavinna en víst er að húsið kostar nokkra milljarða, ekki minna en tvo, vonandi ekki meira en fimm.

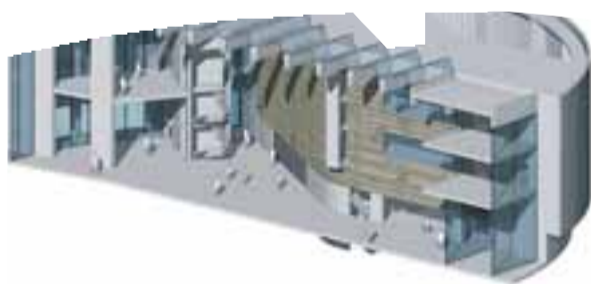
Menntamálaráðherra lítur með velþóknun til hugmynda þeirra í Kópavoginum. Íslenska óperan er fús til samstarfs enda vonlaus aðstaðan sem er í Gamla bíói við Ingólfsstræti.

Víðhald

Við þessar nýbyggingar bætist víðhald eldri húsa. Reykjavíkurborg hefur af reynslu lagt til fjármagn ár hvert til endurbóta og víðhalds á Borgarleikhúsinu. Er áætlað að víðhald kosti í ár 37 milljónir og fari á næsta ári í 48 milljónir. Þess utan hafa um 10 milljónir farið árlega í að klára einstaka hluta hússins.

Fyrsta kynslóð samkomuhúsa reis um aldamótin 1900 og eru sum ennþá í notkun: Iðnó og samkomuhúsið á Akureyri. Önnur kynslóðin reis fyrir og eftir stríð, fyrst á þéttbýlisstöðum og síðar í sveitum. Húsin sem nú rísa eiga að duga einhverja áratugi. Það er síðan pólitísk stefna hverju sinni, sveitarstjórna og fjárveitingavaldsins að halda úti starfsemi, fastri og lausri, í öllum þessum byggingum. Ekki er víst að fjárveitingavaldið verði jafn glatt að leggja út fé þegar kemur að því að fylla húsin lífi. Því hús án starfsemi eru dauð, og það kostar líka að halda úti menningarstarfi.

Menningarhúsið á Akureyri skorði í tvennt. Þar verður tónlistarskólinn til húsa og salur með sviði. Það mun kosta um þrjá milljarða fullbúið. Ef marka má þá tölu verða menningarhús á Egilsstöðum, Suðurlandi og í Reykjanesbæ ekki undir þremur milljörðum stykkið þegar og ef þau rísa..



SÝNINGAR Á ÖLLUM HÆÐUM

Handan um höf – Helgi Hálfðanarson

Handritin – saga handrita og hlutverk um aldir

Ferðalok – Jónas Hallgrímson 1807–1845

Surtsey – jörð úr ægi

Þjóðmenningarhúsið – The Culture House
National Centre for Cultural Heritage
Hverfisgötu 15, 101 Reykjavík
Sími 545 1400, www.thjodmenning.is
Sýningar-leiðsögn - veitingar - verslun

Opíð daglega kl. 11.00 – 17.00
Leiðsögn á íslensku um handritasýninguna í hádeginu kl. 12.10 á fimmtudögum.
Leiðsögn á ensku um handritasýninguna kl. 15.30 á mánudögum og föstudögum.

Í versluninni á aðventu:
Jóla kort Þjóðmenningarhússins, bækur, tónlist, kerti og spil, Kærleikskúlan 2007.
Myndlístarsýning Erlu Þórarinsdóttur – Sameign. Opinber rými.



Auglýsingasími
512 50 50



- Mest lesið

HITT Þ JÓLASVEINANA, GRÝLU OG LEPPALÚÐA Í ÞJÓÐMINJASAFNI ÍSLANDS



JÓLADAGSKRÁIN HEFST 9. DESEMBER KL. 14



**GRÝLA OG LEPPALÚÐI KOMA FYRST,
SUNNUDAGINN 9. DESEMBER KL. 14.
ÞÁ VERÐUR LÍKA OPNUÐ JÓLASÝNING
OG HEIÐA SYNGUR MEÐ BÖRNUMUM.**

**JÓLASVEINARNIR KOMA ALLA DAGA
12.-24. DESEMBER KL. 11.**

- Stekkjartaur 12. desember kl. 11
- Giljagaur 13. desember kl. 11
- Stúfur 14. desember kl. 11
- Þvörusleikir 15. desember kl. 11
- Pottaskefill 16. desember kl. 11
- Askasleikir 17. desember kl. 11
- Hurðaskellir 18. desember kl. 11
- Skyrgámur 19. desember kl. 11
- Bjúgnakrækir 20. desember kl. 11
- Gluggagægir 21. desember kl. 11
- Gáttabefur 22. desember kl. 11
- Ketkrókur 23. desember kl. 11
- Kertasníkir 24. desember kl. 11
- Opið 11-12 á aðfangadag

**15. OG 22. DESEMBER KL. 13
TERRY GUNNELL: THE ICELANDIC YULE.
AN ILLUSTRATED PRESENTATION IN ENGLISH.
KYNNING Á ENSKU Á ÍSLENSKU JÓLUNUM.**

Opið: 11-17 þriðjudaga til sunnudaga og 11-12 mánudaga
(þegar jólasveinninn kemur)
Suðurgata 41 · 101 Reykjavík · Tel. +354 530 2200 · www.thjodminjasafn.is



BRÁÐUM KOMA ÞAU
... og alla fer að hlakka til

HÁDEGI, KVÖLD, VEISLUR OG FUNDIR



Ragnar Ómarsson
yfirmatreiðslumaður DOMO

... hefur verið valinn næsti keppandi fyrir Íslands hönd í hinni virtu Bocuse d'Or keppni sem haldin verður í Lyon í Frakklandi árið 2009.

JÓLAHLAÐBORD

Jólahlaðborð DOMO verður að þessu sinni á neðri hæð DOMO í glæsilegum, nýuppgerðum salarkynnum þar sem matreiðslumenn okkar nálgast jólamatinn á nýjan hátt ásamt því að halda góðum og gildum hefðum. Hafið samband við okkur og kynnið ykkur þá möguleika sem veislusalur DOMO hefur upp á að bjóða.

KALDIR KRAKKAR Á HÁSKASLÓÐ

Börn eru vanræktur markhópur í íslenskri kvikmyndagerð; á það minnti Ari Kristinsson í ræðu fyrir frumsýningu Duggholufólksins og benti á þá þversagnakenndu stöðu að barnamyndir fengju lægri styrki en aðrar myndir út af grillum um að þær séu ódýrari í framleiðslu og markaðsvænni. Samt sem áður eru fimm ár frá því síðasta barnamyndin í fullri lengd kom út hér á landi ef ég man rétt, það er söngvamyndin Regína. Í hálfan áratug hafa íslensk börn sem sagt ekki fengið eitt einasta tækifæri til að sjá í bíó mynd um önnur íslensk börn í íslenskum ævintýrum.

Kalli er tólf ára tölvuséni, sem býr hjá móður sinni í Reykjavík; honum líður best fyrir framan tölvuskjáinn með

DUGGHOLUFÓLKID

Leikstjóri: Ari Kristinsson

★ ★ ★ ★

lakkrísör lufandi út um munnvikið og gætir að gemsinn sé aldrei langt undan seilingar. Hann er hins vegar lagður í einelti af fantalegu stelpnagengi í skólanum en raunir hans mæta litlum skilningi á skrifstofu skólustjórans. Móðir Kalla er í prófstressi og sendir hann til því pabba síns vestur til Súgandafjarðar þar sem hann á að verja jölunum, netlaus og í félagsskap stjúpsystur sinnar Ellenar – stelpuskassi sem þykist vera skyggn en faðir hennar sálugur var ófreskur. Stjúpan er komin á

steypirinn og hjónin verða að fara á sjúkrahús yfir til Ísafjarðar en krakkarnir verða að vera einir yfir nótt. Í millitíðinni gerir hins vegar kafaldshríð að vestfirskum hætti og börnin eru innilokuð í draugalegu húsi í firði fullum af hafís, sem flytur jafnvel ísbirni milli úthafa. Kalli fær nóg af selskapnum við Ellen og ákveður að hypja sig aftur heim. Fyrst þarf hann bara að finna samband fyrir farsímann og hringja á leigubíl. Meintur banamaður Duggholufólksins, sem gekk fyrir björg tveimur öldum áður, setur hins vegar strík í reikninginn og Kalli á eftir að komast að því að í glímunni við veurofsa, villidýr og drauga er Ellen betri hjálp en engin.

Það mátti vist litlu muna að Duggholufólkið hefði verið gerð í Noregi eða Þýskalandi. Sem betur fer var ákveðið að gera myndina á Íslandi. Fáar – ef nokkrar –

íslenskar barnamyndir sem gerðar hafa verið hingað til eru jafn vel til þess fallnar að kynna yngstu kynslóðina fyrir kynngi kvikmyndalistarinnar. Styrkur myndarinnar felst í því að Ari kemur fram við yngri áhorfendurna af virðingu en gætir þess líka að skemmtanagildið höfði til þeirra sem eldri eru. Útkoman er ein besta fjölskylduafþreying sem í boði er á adventunni.

Myndin er stútfull af húmor, til dæmis þegar hún á það tæknilega hreðjatak sem æskufólk nú til dags hefur oft á foreldrum sínum (Kalli mútar mömmu sinni til að skutla sér í skólann gegn því að hann finni glósurar sem hún glopraði í fartölvunni). Myndin snertir sannarlega á raunveruleika sem ófá börn – og foreldrar – þekkja, en kynni þau líka fyrir framandi aðstæðum, sem þarf ekki að fara langt út fyrir borgarmörkin til að finna. Vissulega er mikið um velheppnað glens en Ari hlífir áhorfendum ekki, er óhræddur við að búa til ógnvænlegt andrúmsloft, þrungið reimleika sem hrikalegt umhverfi Súgandafjarðar magnar upp. Sá sem hér slær lykka gengst við því að hafa sigið niður í sætið í stöku atriðum og að minnsta kosti einu sinni brugðið svo að hann hrökk af sessunni. Þá var líka gaman að sjá Ara kinka kolli

til Hrafns vinar síns Gunnlaugssonar þegar fiskur er borinn á borð í Súganda. En þótt nokkrum ungum sálar-tetrum bregði endrum og sinnum er svo búið um hnútana að allt fer vel að lokum og áhorfendur ganga út glaðir í sinni.

Myndin er fantavel gerð, sumar tókurnar stórglæsilegar og útlit og frágangur almennt til fyrirmyndar. Af leikurunum mæðir mest á krökkunum í aðalhlutverkunum þremur, Bergþóri Þorvaldssyni, Þórdísi Huldu Árnadóttur og Árna Beinteini Árnasyni. Þau standa sig öll þrýðilega, sérstaklega Bergþór í hlutverki Kalla.

Myndin er auðvitað ekki gallalaus, atburðarásin hefði stundum þolað að vera knappari, rödd draugsins var stundum örflítið óskýr og í lokin voru sumir endar óleystir í lokin, eða að minnsta kosti ekki bundnir fast. Heildarútkoman er hins vegar svo vel heppnuð að það er erfitt að láta smásmygli fara í taugarnar á sér. Myndin heldur rækilegum dampi út í gegn og hárrétta hlutfalli gamans og háska. Fyrir myndina lýsti Ari Kristinsson þeirri von sinni að á Íslandi yrði gerð barnamynd að minnsta kosti annað hvert ár. Duggholufólkið er kröftugur rökstuðningur fyrir því.

Bergsteinn Sigurðsson



Sigtið án Frímanna Gunnarssonar

SIGTIÐ ÁN FRÍMANNNA GUNNARSSONAR

Leikstjóri: Ragnar Hansson

★ ★ ★ ★

Sigtið er komið út á mynddiskum, tveir undir þætti, sá þriðji undir aukaefni. Þetta mun vera önnur serían af þessari sérstöku þáttaröð sem varð til með stuðningi Kvikmyndamiðstöðvar fyrir fulltingi þeirra Halldórs Gylfasonar, Friðriks Friðrikssonar, og bræðrana Gunnars og Ragnars Hanssona. Þeir kalla þetta eðalútgáfu, sem má til sanns vegar færa. Sigtið er að mörgu leyti afar vel heppnað pródúkt, bráðskemmtileg hugmynd sem þróast fram í vinnslunni og geymir glansandi persónusköpun þessa leikhóps.

Gaman er að velta fyrir sér þróun í gerð leikins efnis fyrir sjónvarpsmiðla sem átt hefur sér stað hér á undanföllum tólf árum: þá var ástandið þannig að forráðamenn sjónvarpsstöðva höfðu enga trú á að íslenskt efni ætti sér rétt, jafnvel sjón-

varpsstöð ríkisins var orðin hálföfluð í þessum efnum. Tilkoma Stöðvar 3 og síðar Skjás 1 breytti þessu. Þar höfðu menn þor til að leggja í innlenda dagskrárgerð af fullum krafti sem sveigði eldri rekstraraðila inn í aukna framleiðslu. Víst höfðu stök verkefni litið dagsins ljós og féllu misjafnlega í kramið hjá þeim sem komu fram opinberlega: það þurfti þolgæði og



þolinmæði til að standa af sér háðsglósur því vonir voru jafnan stórar og kröfur miklar og stutt í dóma.

Umskipti urðu við eiginendabreytingar þegar Stöð 2 var komin af fótum fram öðru sinni. Þá var spýtt þar verulega í baukinn, hlutur innlends efnis lagfærður á hlut þess erlenda sem var í samkeppnislandslagi að sliga íslenskar sjónvarpsstöðvar. Reyndar máttu bæði Stöð 3 og Skjárinn lúta í gras áður en yfir lauk. En í íslenskri sjónvarpsögu voru þær mikilvægir hlekkir.

Fóstbræður, Stelpurnar, jafnvel hin aldraða Spaugstofa eru sketsaðir. Nú má sjá fram að þeir skópu tiltrú á að hægt væri að gera meira: Sigtið og Næturvaktin eru þróaðra efni með langdrægri persónusköpun, samfelldum þræði, sjónvarpsáhorfendur eru komnir út úr sitcom-rammanum sem Fornbókabúðin og Kallakaffi voru sett í. Enn á íslenskur sjónvarpsaður eftir að ná tökum á því formi: jafnvel hinn misheppnaði bastarður Reykja-

víkurnætur á sinn part í þessari þróunarvinnu. Það tekur tíma og margar tilraunir, æfingar og mistök, að ná tökum á frásagnarformum sem þessum. erlendis hafa menn staðið í svona framleiðslu í hálfu öld fyrir sjónvarp og sóttu reynslu í kvikmyndaiðnað sem hefur þrífist í heila öld.

Sigtið án Frímanna Gunnarssonar ræðst ekki á garðinn sem hann er lægstur: það gerir sér mat úr ógeðfældri höfuðpersónu sem Gunnar Hansson hefur skapað, hægri-sinnuðu snobbgerpi, bjána sem komist hefur inn í sjónvarp og hrakist úr því aftur. Þessi gaur á sér bræður í Malvolíó Shakespeare og Bastard Rick Mayall og Gunnar ljær honum líf á sérkennilega reikandi tempói, oft dirfskufullum

dansi með tóm, dok, fals og yfirlætishátt. Persónan er í mörgum lögum og verður alltaf að vera gegnsæ í flónsku sinni og fyrirgangi. Flottur performans.

Umhverfis Frímanna eru nokkrar smærri persónur, auk smáhlutverka. Þeir þríf, Halldór, Gunnar og Friðrik, sýna meistaralega takta í leik í þessu safni, Gunnar alltaf sá sami en hinir tveir bregða sér í fjölda gerva og fara á kostum: hin fámæltu hlutverk Halldórs eru meitlaðri en hin smáhlutverkin, en Gretar hans er saminn af djúpu innsæi með harmræn endimörk. Gervaskápur Friðriks Friðrikssonar er hreint ótrúlega fjölbreyttur. Hér blómstrar hann sem listamaður. Þá verður að nefna til kvenstirninn: Helgu

Brögu og Álfrúnu. Helga á beinni og hreinni braut í persónu sem fær ekki mikla þróunarmöguleika í meðförum handritshöfundu. Ekki enn. Samband bókaútgefandans og Gretars, hins þýlynda vinar stertimennisins Frímanna, er óunnið svið sem gaman væri að sjá þróað. Álfrún er aftur með skýran og glæsilegan sveig í byggingu sinni á Önnu. Það er ekki amalegt að eiga þá sköpun á ferilsskránni sinni.

Hvað tekst þá ekki: takan er oft skekin, viljandi líklega, sem mér finnst ekki rétt. Það er fátæktarbragur víða í fjöldaatriðum, jafnvel hinum fámennari. Íbúð Frímanna hefði mátt vera í stúdíói. Hljóð gæti verið betra á stöku stað. Stíll á klippingu er stundum óhrein, en það truflar mann samt ekki. Þessi þættir eru einfaldlega vel gerðir, frumleg stúdía í heimsku hróksins, með mörgum merkilegum stúdíum í ljóslifandi karakterum. Skemmtilegt stöff.

Páll Baldvin Baldvinsson

SOLON

kaffi & bistro

Kaffi - Kökur - Pasta - Salöt - Fiskur
Heilsumatseðill - Smaréttir - Veislur
Listsyningar - Lifandi músik

www.solon.is

Xenia Tchoumitcheva



TIMING YOUR OWN CHALLENGE

**Candino swissnesk gæðaúr fást
há úrsmiðum!**


CANDINO
SWISS WATCH

Festina-Candino Watch Ltd candino.com
a company of the Festina Group

... AÐ TJALDABAKI



Leiklist.is er aftur komin á stjá eftir að hafa verið í nokkrum dróma um tíma. Þar eru raktar ýmsar fréttir af leiklist-

arlífi og ætla forstöðumenn vefjarins að einbeita sér að upplýsingum um starfsemi áhugamannafélaga, sjálfstæðra leikhópa og svokallaðra stofnanaleikhúsa. Fyrir eru vefir Þjóðleikhússins, www.leikhusid.is, Borgarleikhússins, www.borgarleikhus.is, sjálfstæðu leikhúsanna auk síðna margra smærri hópa að ógleymdum vefjum Íslenska dansflokksins, www.id.is, og Leikminjasafnsins, www.leikminjar.is sem geymir margháttaðar upplýsingar um hið kröftuga starf leikhúsfólks.

Baltasar Kormákur stendur í ströngu í æfingum á Ivanov en samstofna er kvikmynd sem hann er



nú að klippa. Þá mun hann setja upp Óþelló í Barbican á næsta ári og er einnig í viðræðum um sviðsetningu á Design for Living í Old Vic. Forest Whitaker mun leika márann en Ingvar Sigurðsson Jagó öðru sinni en hann fór með það hlutverk í minnisstæðri sviðsetningu Guðjóns Pedersen fyrir Nemendaleikhúsið fyrir nær sextán árum en þá lék Balti Óþelló.

Óþelló, Desdemóna og Jagó er heiti á verki sem Gunnar Guðsteinsson setur á svið í upphafi næsta árs í eigin leikgerð. Sýningin er samvinnuverkefni Draumasmiðjunnar, Leikfélags Reykjavíkur og Íslenska dansflokksins sem frumsýnd verður á litla sviði Borgarleikhússins í janúar. Aðeins eru þrjú hlutverk í verkinu og hvert þeirra hefur sitt eigið tjáningarform: í hlutverki Óþellós er dansarinn Brad Sykes, í hlutverki Desdemónu er heyrnarlaus leikkonan, Elsa Guðbjörg Björnsdóttir, sem tjáir sig á táknmáli og í hlutverki Jagós er leikarinn Hilmir Snær Guðnason sem fer með allan talaðan texta á íslensku.

Office 1 Superstore
Allt fyrir jólapakkann undir einu þaki

Office 1 ...um land allt!

Jólaopnunartimar verslana Office 1*

14. des. Fimmtugur	09:00-20:00
15. des. Laugardagur	10:00-20:00
16. des. Sunnudagur	12:00-20:00
17. des. Mánudagur	09:00-20:00
18. des. Þriðjudagur	09:00-20:00
19. des. Miðvikudagur	09:00-20:00
20. des. Fimmtugur	09:00-22:00
21. des. Föstudagur	08:00-22:00
22. des. Laugardagur	10:00-22:00
23. des. Sunnudagur	10:00-23:00
24. des. Mánudagur	09:00-13:00

*Suma í Síðralind / uppl. samkvæmt opnunartímum Síðralindar

5% Skóflunni17 • Smáralind • Akureyri • Ísaför • Egilsstöðum • Vestriannarvegum • Selfossi • Hafnarföri (Bókabúð Bóðvarn)



eitthvað alveg einstakt



Galleri List
Skiptholt 50A • sími: 581 4020
www.gallerilist.is